

REFLECTIE BEELTECTIE

TIJDSCHRIFT VOOR RELIGIE EN SPIRITUALITEIT
NUMMER 4, JAARGANG 12, WINTER 2015

In dit nummer o.a.

- Hoe het begon
- Kerst en spiritualiteit: online, in de kerk, en in jezelf?
- Heel worden door deelnemen
- Leven zonder waarom!

COLOFON

REDACTIE:

Aat de Kwant, hoofdredacteur
Mgr P.O.Baaij
Paula-Willemijn van Rooijen,
eindredacteur

Redactieadres:

Stokroosstraat 105,
2565 BL Den Haag
reflectie@vkk.nl

Voor abonneementen:

abonneementen@vkk.nl

PENNINGMEESTER:

Bankrekeningen:
NL89 INSI 0732453690
of:
NL85INGB 0000302100
tnv VKK/CKB

LAYOUT:

Rudolf H. Smit

OMSLAGILLUSTRATIE:

fotografische mandala door
Maureen Piet, zie ook
www.maureenastriddesigns.nl

DRUK:

Drukkerij Van Asselt,
Lemelerveld
www.drukkerijvanasselt.nl

JAARABONNEMENT:

€ 17,50 (voor niet-kerkleden)

De redactie houdt zich het recht voor artikelen in te korten, te redigeren – zolang nodig in overleg met de auteurs – of te weigeren. De inhoud van de artikelen vertolkt niet noodzakelijkerwijs de standpunten van de VKK in Nederland of die van de redactie. Elke auteur schrijft op persoonlijke titel, tenzij er aangegeven is dat er sprake is van een officieel kerkelijk document.

Copyright © Vrij-Katholieke Kerk in Nederland. Niets uit deze uitgave mag worden vervaelvoudigd, en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of welke wijze dan ook, zonder de uitdrukkelijke schriftelijke toestemming van de uitgeefster van dit tijdschrift.

**Sluitingsdatum kopij voor het
voorjaarsnummer: 1 februari 2016**

**Het voorjaarsnummer verschijnt
in maart 2016.**

ISSN 1574-2776

Website VKK: www.vkk.nl

REFLECTIE

voortzetting van *VK-Visie* jaargang 76, is het tijdschrift
van de Vrij-Katholieke Kerk in Nederland en verschijnt
vier keer per jaar, onder auspiciën van de regionair
bisschop van de VKK in Nederland.

Reflectie, Tijdschrift voor Religie en Spiritualiteit Nummer 4, jaargang 12, winter 2015

Inhoud van dit nummer:

1. Voorwoord & Kerstwens namens Episcopaat
2. Het hart is meer dan een pomp (Aat de Kwant)
4. Boekrecensies (AdK)
6. Kerst en Spiritualiteit: On-line, in de kerk, in jezelf
(Christiaan & Mary Jane de Moraaz Imans)
8. Boekrecensies (2)
9. Hoe het begon: het stichten van onze kerk, de stichters en hun werk
11. Wat meer bewegen zou de bekendheid van onze kerk ten goede komen
12. Boekaankondigingen
13. We hebben iets te vieren: Wies' 10-jarig jubileum (Vick Nieuwenhuijs)
14. Heel worden door deelnemen (deel 2 - Paula-Willemijn van Rooijen)
18. En Wij Brengen het Licht (Lydia Schaap)
19. Opnieuw geboren worden (Oja Th. de Ronde)
22. Wat is binnenin ons? (Paul van Oyen)
23. Leven zonder Waarom - eenvoud bij Meister Eckhart (Welmoed Vlieger)
26. Waarvoor hebben we guru's en groepen eigenlijk nodig? (Piet Ransijn)
29. Boekaankondigingen (2)
30. Aankondiging Studiedag
Nieuwe uitgever

Woord Vooraf

Als alles volgens plan is verlopen ontvangt u deze editie van Reflectie vóór de Kerstdagen.

In de weken die aan Kerst vooraf gingen hebben we ons innerlijk op deze dagen kunnen voorbereiden door stil te staan bij: Onderscheidingsvermogen, Zelfvergetelheid, Liefde en Juist Handelen. Dit zijn de overwegingen van de adventsperiode, de vier zondagen van de advent, in afwachting van de komst van de geboorte met Kerst.

Dit jaar, net als vorig jaar mogelijk was en volgend jaar mogelijk weer mogelijk is, kunnen we in de Kerstnacht en daarna, diep in onszelf meebuigen en meebewegen met de geboorte van het Kerstkind, de geboorte van het Christusbewustzijn in ons. Op allerlei lagen verschijnt het licht in een 'ge-boren worden'. Baby Jezus, die zal uitgroeien tot de mens die ons voorleeft. In onszelf de poorten die ons toegang geven dieper doordrenkt te raken in dit grote mysteriedrama. Waardoor we ook beter in staat zullen zijn dit Licht, deze Waarheid, Liefde en Kracht, in de wereld uit te dragen.

Het kan ons ook donker voorkomen, als we het licht nog niet zien of ervaren. Als we worstelen met ons verlangen een bewuste deelnemer in Gods plan te willen zijn, maar het nog even net niet nu al kunnen zijn.

De kloof tussen de glimp van diepe vrede in ons hart en ons dagelijks leven kan veel te groot schijnen, zodat het lijkt of we dan weer juist daar met lege handen staan.

En hoe goed we het ook maar vatten of hoe diep we ons ook maar wezenlijk verbonden weten en ervaren met de Christus in ons, de verwarring en het 'niet-weten', het verlangen en nog niet bereikt hebben, de vertwijfeling kan iemand niet bij een ander niet wegnemen.

Het hoort bij onze eigen donkere nacht van de ziel.

Het donker. De duisternis. Het zoeken en dwalen. Het maakt deel uit van de weg van de geboorte van Christus in ieder van ons. De weg eruit ontstaat vanuit de duisternis naar het licht. De paradoxen worden levend. En waar eerst blindheid was ontstaat het zien. In jezelf. Door jezelf. Met jezelf. En in, door en met Christus. Een ander mens kan dit niet voor je doen, hooguit de richting aangeven, waarvan je de boodschap (helaas) pas snapt als je het geworden bent.

De redactie wenst u van harte gezegende Kerstdagen en een voorspoedig Nieuwjaar! Moge vrede en goede wil op aarde heersen. Dat Gods plan goedheid moge brengen in de harten van alle mensen.

In dit nummer van Reflectie kunt u ook hiervoor bouwstenen vinden. 'Waar' je Kerst kan vieren kunt u lezen in 'Kerst en spiritualiteit: online, in de kerk, en in jezelf?'. Dat je priesterschap kunt vieren staat centraal in 'We hebben zeker iets te vieren! Dat je 'ontwaken en bewegen' kunt vieren wordt verkend in 'Wat meer bewegen zou de bekendheid

van onze kerk ten goede komen'. Zonder dat je precies hoeft te benoemen 'waarom' je vieren wilt. Daarvoor kunnen we te raden gaan in het artikel over Meister Eckhart, 'Leven zonder waarom'.

Deze, en nog veel meer artikelen, gedichten en boeken vindt u in deze Reflectie. Moge het uw Kerstfeest mede verdiepen. In ieder geval: veel leesplezier!

Paula-Willemijn van Rooijen - Eindredacteur

Kerstwens namens het Epicopaat

Door de aanslagen in Parijs afgelopen november en de nasleep daarvan, zou deze Kerst geplaatst kunnen worden in een sfeer van: is kerstvieren wel vrede? Is het wel veilig? Mensen die toch bevangen raken door angst geven aan dat 'de wereld is veranderd'. Deze gedachte impliceert dat er iets nieuws in de wereld is gekomen. Maar rivaliteit en verschillen van inzicht zijn er altijd geweest en zullen er altijd zijn.

Echter, er is nu een ingrijpend aspect zichtbaar, voelbaar, geworden. Het is altijd aanwezig en het geeft ons een opdracht, meer nog dan ooit te voren, te leven vanuit de gedachte van eenheid en heelheid.

Daarom staat deze kerst nog krachtiger in het teken van het Licht. Licht in al de mogelijke dimensies, om te worden zoals het Evangelie van de Waarheid ons toont:

*"Zij zijn het die zichzelf in waarheid openbaren
Aangezien ze in dat ware en eeuwige leven verkeren
En spreken van het volmaakte Licht
Dat verzadigd is van het zaad des Vaders,
Dat in zijn hart is en in zijn Pleroma"*

Dat wij met deze kerst het bewustzijn opwekken en uitdragen het Volmaakte Licht te zijn, en onze volheid vullen met dat Licht, zodat wij gelijk worden aan het Licht van Licht.

Deze kerst voor het nieuwe jaar 2016 vraagt daarom nog meer dat wij het Licht mogen ervaren en dat mogen delen met de mensen waartussen wij ons hebben geplaatst. Zo kan de vrede onder de mensen zijn.

Deze Kerst staat aan de vooravond van het 100-jarig bestaan van de Vrij-Katholieke Kerk. Wij vieren dat op 13 februari 2016 en in de periode 5 tot en met 12 juli 2016. Het is daarom

een goede gedachte dat de geboorte van dit kerstlicht het hele jaar zal doordragen in de viering van dit eeuwfeest.

Wij wensen u een gezegende Kerst en een Liefdevol 2016.

Mgr Peter Baaij &
Mgr Gert Jan van der Steen

Het hart is meer dan een pomp

Je hersenen op een laptop? — Column Aat-Lambert de Kwant

Het lijkt er steeds meer op of de mens erop uit is zijn eigen soort te perfectioneren en in de toekomst misschien zelfs te overstijgen. Het uiteindelijke doel van deze ontwikkeling is iets transhumaans, 'bovenmenselijks', te creëren: een mens met perfecte ogen, immuun voor allerlei ziekten en voor de wetten van dood en verval. Op het eerste gezicht een nobel streven, utopisch haast, maar ik heb iets tegen utopieën en de geschiedenis geeft me gelijk.

Het lijkt een niet te stuiten ontwikkeling te zijn. Een ontwikkeling die aantoont hoe veel mensen elkaar zien. Het weerzinwekkende kindermisbruik bijvoorbeeld, laat zien dat een kind niet als een mens wordt gezien, maar als slechts een gebruiksvoorwerp, dat in sommige gevallen na gebruik achteloos wordt weggegooid (gedood). En dan te bedenken dat er hele netwerken bestaan tot op hoog niveau die elkaar dekken en beschermen. Een verkilde samenleving die dit misbruik toereert zegt iets over het wereldbeeld en de visie op de mens die steeds meer als een product wordt gezien dat zoveel mogelijk moet opbrengen en zo weinig mogelijk mag kosten.

Cellulair geheugen

De medische technologie lijkt tot steeds meer in staat, zoals dat treffend is verwoord in de verhalenbundel *Uit de klei getrokken*, van Laura Daggars de Koning (zie de rubriek Boeken).

Zij schrijft over het verongelukken van de partner van een vrouw, diens hersendood en geslaagde orgaandonatie aan hartpatiënt Elmar die zij later na veel aandringen ontmoet (wat niet gebruikelijk is) en bij hem meteen haar partner Roberto herkent en voelt. Als ze met Elmar in gesprek raakt, vertelt deze over de merkwaardige veranderingen die hij na de transplantatie onderging; zijn eetgewoonten, de andere muziek die hem raakt en nog meer. *“De arts zei me dat het hart een pomp is en niets minder. En in de jaren voordat ik mijn nieuwe hart kreeg dacht ik daar hetzelfde over. Maar ik merk dat ik zo veranderd ben door dit nieuwe hart dat het lijkt alsof er nog iemand in mij woont die af en toe de regie van mijn denken en gevoelsleven overneemt. Op al mijn vragen kwam geen antwoord.”*

Maar op het moment dat hij met de vrouw van de donor praat, voelt het alsof zijn hart zich opent. Alsof het letterlijk open staat.

Hij heeft veel vragen die zij merendeels kan beantwoorden. Ze vertelt hem dat hij zich het zich niet verbeeldt en dat wat hij haar vertelt erg op Roberto's gewoontes lijkt. Ze raadt hem ook aan een boek te lezen over cellulair geheugen, waarin mensen, die een orgaan ontvingen, vertellen over gebeurtenissen die in de cellen van het lichaam opgeslagen zijn.

Ook hier lijkt de wetenschap aan voorbij te gaan en biedt dan ook geen antwoorden op vragen van mensen die een ander orgaan kregen ingeplant.

Voor het hart speelt hierbij een belangrijke rol. En in alle spirituele tradities speelt het hart een belangrijke rol. Al deze hartmetaforen wijzen naar een dieperliggend, geestelijk aspect van het hart.

Het hart is niet alleen een orgaan dat precies en gestaag ongeveer vijf liter bloed door ons lichaam pompt. Recente onderzoeken tonen aan dat het hart 'intelligent' is, en ook het brein kan sturen in plaats van altijd omgekeerd. Het elektromagnetisch veld geproduceerd door de hartslag, is duizenden malen sterker dan de fijne corticale velden, doordringt alle cel-

len van het lichaam én strekt zich uit tot voorbij de lichaamsgrens. Dit veld is niet alleen een ritmisch fenomeen, maar kan intelligente beslissingen doorseinen naar alle cellen en hun omgeving, zoals Wim van den Dungen dit in zijn recente boek *Het open hart* ook aantoont.

In het geval van Elmar heeft de transplantatie geen negatieve gevolgen, maar er zijn al genoeg gevallen bekend waarin personen met dramatische karakterveranderingen te kampen kregen.

Bredere kijk op orgaandonatie

Dit is geen afwijzing van transplantaties maar het is wel goed na te denken over de gevolgen en antwoorden proberen te geven op vragen van mensen die een orgaan ontvingen. In haar aan te bevelen boek *Een andere kijk op orgaandonatie* wil Ineke Koedam, dan ook een bredere kijk op orgaandonatie stimuleren. *“Er is, zo zegt ze, veel te doen over orgaandonatie, maar we bekijken het meestal alleen vanuit de medische of emotionele kant. Als we uitgaan van een holistisch mensbeeld, dan zou orgaandonatie weleens diep in kunnen grijpen in het stervensproces. Wat betekent orgaandonatie voor de ziel, het niet waarneembare?”*

Ook spiritueel maatschappelijk raadvrouw Marieke de Vrij pleit er voor om hier in ieder geval eens over na te denken: *“Mijn hart voelt zwaar omdat ik mensen vanuit hún visie zou gunnen wat zij graag wensen, bijvoorbeeld verlenging van hun leven hier op aarde met hun dierbaren. Ik zou mensen mijn inzichten willen besparen, als ik twijfel zou hebben over wat ik vrijgeef. Ik vertel deze keer dus geen 'goed' nieuws. Echter wanneer ik niet spreek zullen meer orgaandonaties plaats gaan vinden met alle gevolgen van dien. De verantwoordelijkheid die ik draag ervaar ik als heel groot. Zelf na 21 jaar geestelijk opgeleid te zijn voor een taak als deze, voel ik mij intens verdrietig omdat het geen vrijblijvende inzichten zijn.”*

Overigens hebben ook medisch specialisten hebben zo hun twijfels over orgaandonatie. Enkele jaren geleden weigerde de Britse hartspecialist dr. David Evans nog langer mee te werken aan harttransplantaties. Andere specialisten volgden zijn voorbeeld. In Nederland zijn inmiddels operatieassistenten die niet meer aan donoroperaties willen meewerken. De specialisten stelden op basis van hun ervaring dat een hersendood verklaarde donor niet dood is. De Braziliaanse neuroloog dr. Cicero Coimbra bracht bijvoorbeeld hersendood verklaarde patiënten weer bij bewustzijn.

Immateriële consequenties orgaandonatie

Wat te denken geeft is de visie op de mens bij veel enthousiaste verdedigers van orgaan transplantatie. *“Waar we in de werking van donoren niets overhoren zijn de immateriële aspecten, het gebied van het wezen van de mens, de ziel, de geest, het niet direct waarneembare,”* zegt Ineke Koedam in het tijd-

schrijft Spiegelbeeld. “Welke immateriële consequenties heeft orgaandonatie? Wat weten we over het stervensproces? Wat weten we over wie wij ten diepste zijn? Iemand die bereid is zijn organen af te staan, zou goed op de hoogte moeten zijn van het proces van sterven en een eigen visie daarop moeten hebben. Met de vaak al te gemakkelijk uitgesproken tekst: ‘Na mijn dood heb ik mijn organen niet meer nodig en als iemand anders ze kan gebruiken, dan doe je dat toch’, nemen mensen in zekere mate onwetend en onbewust het besluit om zich als donor te laten registreren. Dat velen niet beseffen dat orgaandonoren niet dood zijn, maar stervende, maakt orgaandonatie tot een precaire aangelegenheid.”

Helaas doen begrippen als ziel en bewustzijn er vaak niet toe bij de discussie over orgaandonatie en lijkt steeds meer mogelijk te zijn. En in die visie is het hart gewoon een pomp en niets minder.

Rudolf Smit van de stichting *Netwerk Nabij-de-doodervaringen*, voorheen stichting Merkawah, is in dit verband gevraagd van mening dat het menselijk lichaam een geïntegreerd geheel is. De ziel die daarin huist, is ook een geïntegreerd geheel, en eigenlijk een geestelijke kopie van het lichaam. Welnu, als je een orgaan wegneemt, beschadig je aldus het zieledeel dat correspondeert met het betreffende orgaan. Dat bewijzen de karakterveranderingen van ontvangers van organen. Een karakterdeel van de gever gaat dan over op de ontvanger. De ziel van de gever is dan echter niet meer compleet als die vertrekt naar de andere kant. Medisch gezien beperken de neuronen (immers de dragers van het bewustzijn) zich niet tot de hersenen. Door het hele lichaam bevinden zich neuronen, waarschijnlijk de meesten daarvan in en om het hart. En wellicht ook de darmen. (De Britten hebben het niet voor niets over ‘gut-feeling’.)

De schepping overdoen?

In zijn opmerkelijke boek *Sapiens. Een kleine geschiedenis van de mensheid* (zie de rubriek Boeken) toont Yuval Noah Harari zich een warm voorstander van het knutselen aan het menselijk lichaam en schetst een onthutsend toekomstbeeld. Hij wijst op mogelijke manieren waarop intelligent design de natuurlijke selectie zal vervangen door de bouw van cyborgs (wezens met zowel organische als niet organische lichaamsdelen) of door de constructie van ander organisch leven. Hij vraagt zich ook af waarom we de Schepping niet zouden overdoen en betere sapiens, Harari’s naam voor ons, ontwerpen. Sapiens veranderen volgens hem bovendien ook steeds meer in cyborgs. Het lijkt het scenario voor een sciencefictionfilm, maar de Israëliische hoogleraar denkt dat het werkelijkheid wordt: rijke mensen veranderen de komende 200 jaar in een soort cyborgs die het eeuwige leven hebben. Zij zullen geleidelijk samensmelten met technologie, zoals computers en smartphones. De cyborgs worden volgens hem een soort goddelijke wezens, die niet kunnen sterven. Harari noemt het de ‘grootste evolutie in de biologie sinds het ontstaan van het leven vier miljard jaar geleden’.

En dan fantaseert Harari er verder op los. “Stel je de mogelijkheid voor dat je een back-up van je hersenen kon maken op een externe harde schijf en die vervolgens op je laptop kan laten draaien. Zou je laptop dan net zo kunnen voelen en denken als een sapiens? En zo ja, zou hij dan jou zijn of iemand anders? Stel dat computerprogrammeurs een compleet nieuw, maar digitaal brein konden opbouwen uit computercode, een

compleet nieuw, maar digitaal brein, een bewustzijn en een geheugen? Als je dat programma op je computer zou draaien, zou het dan een persoon zijn? Als je het wiste, zou je dan van moord beschuldigd kunnen worden?”

Wat ik in zijn verhaal over de robotmens mis zijn begrippen bewustzijn en de ziel.

Ontwikkeling naar de transhumane mens?

Zijn wij ons brein? Hebben we géén vrije wil? Is het leven doelloos of beschikt de mens over spirituele mogelijkheden, die wel eens vernietigd zouden kunnen worden door een ‘technocalyps’, waarin volgens het scheppingsmodel van technologen en genetici de maakbare mens is geconstrueerd?

Microsoftman en multimiljardair Bill Gates is er kennelijk heel enthousiast over en steunt de onderzoeksactiviteiten van Ray Kurzweil, één van de meest vooraanstaande Joodse futurologen en uitvinders ter wereld. Kurzweil was adviseur van enkele Amerikaanse presidenten en is adviseur van het Pentagon en de NASA en wordt gezien als een toonaangevend wetenschapper op het gebied van de toekomstige robottechnologie en kunstmatige intelligentie. Hij is van mening dat de huidige mens vervangen zal worden door de robotmens, de ‘post-humane mens’, de ‘transhumane mens’. In Kurzweils boek *The Singularity is near. When Humans Transcend Biology* bespreken Kurzweil en Gates op quasi-religieuze wijze de ontwikkeling naar de ‘transhumane mens’ en het plan van Kurzweil om ‘de materie en de energie in het universum met intelligentie te doordringen’, waardoor het universum zal ‘ontwaken, bewust worden en ongelooflijk intelligent zal zijn’. Een ‘soort charismatisch besturingssysteem’, dat volgens Kurzweil ‘dicht in de buurt van God komt’. Marcel Messing wees er al terecht op dat Kurzweil kennelijk niet op de hoogte is dat alle grote wijzen, mystici en gnostici weet hebben van een altijd aanwezige kosmische intelligentie, Bewustzijn zonder begin of einde, waarin licht en liefde de hoogste kwaliteiten zijn.

Er is op zich niets mis met technologische ontwikkelingen; waar ik tegen aan hik, is vooral het voorbij gaan aan de essentie van ons mensen en dat wat ons *be-zielt*. Een ontwikkeling die steeds meer mensen terecht zorgen baart en vooral de grote nadruk die er in de technologische wereld wordt gelegd op de robotisering. Een ontwikkeling waarin bewustzijn en ziel er niet meer toe lijken te doen. Er is immers zoiets als non-lokaal bewustzijn en bewustzijn buiten de hersenen. En bewustzijn sterft nooit en kan niet worden overgeplant.

En stel dat er zo’n cyborgiaanse samenleving ontstaat lijkt me dat geen aantrekkelijk idee. Wat de uitkomst ook zal zijn, de transhumane mens, robotmens, of cyborg, een mens met een tig aantal nieuwe organen ... de ziel en het bewustzijn van zeven miljard mensen zal nooit gedooft kunnen worden, maar de ontwikkelingen die ik schetste, zijn wel zorgwekkend.

Harari heeft niet zoveel met ziel en bewustzijn, maar hij stelt wel indringende vragen in zijn met vaart geschreven boek. Leuk om te lezen wat hij aan mogelijkheden allemaal opsomt. Maar ik hoop niet dat de geschetste mogelijkheden bewaarheid worden. Brrrr!

Ik ga geen back-up maken van mijn hersenen en die op m’n laptop zetten.

* * *

Boekrecensies — Aat Lambèrt de Kwant

Jaap Hiddinga: Voorbij de illusie, De weg naar volledige vrijheid. Edicola Publishing B.V. – BRES 2015

Hiddinga's boeken zijn meestal gebaseerd op wat hij meemaakt en leert gedurende zijn uitredingen en hij beschrijft die op een nuchtere, niet sensationele, manier.

In *Voorbij de illusie*, zijn elfde boek, gaat Hiddinga met zijn geestelijke begeleiding verder in op de wonderlijke reis naar de oorsprong van het leven en waarom dit is ontstaan. Hiddinga gaat in eerste instantie in op wat illusies hierin kunnen zijn en vervolgens voorbij de illusie op weg naar de ware vrijheid.

Evenals in zijn vorige boeken verschaft een lichtwezen hem veel informatie over deze aarde: "Op de planeet waar jij nu geboren bent als mens, hebben de zielen die in een menselijk lichaam wonen, zelf een structuur bedacht om te kunnen leven. Men noemt dat maatschappij of samenleving. Dus op aarde zijn er een aantal die jullie houvast geven in het leven dat je wilt gaan leiden. Maar bedenk goed, jullie creëren deze samenleving zelf door jullie denken. Er is geen mens, ziel, geest of God die jullie vertelt dat jullie maatschappij er zo uit moet zien zoals hij dat nu doet. Met andere woorden, jullie denken bepaalt wat voor samenleving er ontstaat. De gemeenschappelijke gedachte van een groep mensen resulteert uiteindelijk in een bepaalde samenlevingsvorm waarin natuurlijk niet alle mensen het altijd met elkaar eens hoeven te zijn, want dat is niet belangrijk. Dat betekent ook, dat als je een andere samenleving zou willen, je deze kan creëren door anders te gaan denken." Hoe dan ook, een aanrader!

Ervin Laszlo/Antony Peake
Onsterfelijke geest - Wetenschappelijk bewijs en de continuïteit van bewustzijn buiten de hersenen

Edicola Publishing B.V. – BRES 2015

Ook weer twee auteurs uit de Ankh-Hermes-stal, waar van Laszlo al een twaalfal boeken verschenen w.o. *Het Akasha veld* en *Bezielde Kosmos* en van Peake *Leven na leven na leven* en *De Daemon*.

In *Onsterfelijke geest* verkennen Laszlo en Peake vanuit een nieuw wetenschappelijk paradigma van een spiritualiteit die op ervaring is gebaseerd, hoe het bewustzijn voortdurend aanwezig is in de kosmos en kan bestaan zonder verbinding met een levend organisme. Ze onderzochten de snel groeiende hoeveelheid wetenschappelijk bewijsmateriaal voor de continuïteit van bewustzijn, met inbegrip van bijna-doodervaringen, communicatie na de dood, reïncarnatie en de neuro-zintuiglijke informatie ontvangen tijdens een andere staat van bewustzijn.

In het laatste hoofdstuk *Bewuste onsterfelijkheid*, wijzen de auteurs erop dat het tijdperk van bewuste onsterfelijkheid onze relatie met elkaar en de natuur, volkomen zouden veranderen. We zouden geen heiligen of engelen worden, maar we zouden evolueren tot wezens die bewust weten dat ze een onsterfelijke geest bezitten. We zouden niet langer leven in angst voor de dood, in de angst dat onze dagen geteld zijn en tot niets leiden. Het besef dat ons bewustzijn onsterfelijke is zou ons de verzekering geven dat we tijdens het leven vreugde kunnen ervaren en rust bij het sterven en ons de blijvende bevrediging kunnen geven om steeds bij te dragen aan een wereld die we kunnen ervaren en waar we steeds weer opnieuw van kunnen genieten, in dit leven en levens die nog komen.

Al met al een weer heel boeiend boek, zeker voor lezers die met deze visie nog niet zo vertrouwd zijn. Zelf gaf het lezen me in ieder geval weer inspiratie.

Wim van den Dungen: Het open hart
De rol van het hart in de spirituele tradities
Edicola Publishing B.V. – BRES 2015

In Paolo Coello's prachtige boek *De alchemist* adviseert de alchemist de jonge schaapherder Santiago: "Luister naar je hart. Dat kent alles,

omdat het afkomstig is van de ziel van de wereld en daar ooit naar zal terugkeren. Waar je hart is, is ook je schat".

En in *Het hart als zintuig* (2006) spreekt Stephen Harrod Buhner van het hart als waarnemingsorgaan.

In *Open hart* zit Wim van den Dungen op dezelfde lijn. In alle spirituele tradities speelt het hart een belangrijke rol. Al deze hartmetaforen wijzen naar een dieperliggend, geestelijk aspect van het hart. De centrale kenmerken van de hartmetaforiek bezongen door deze tradities worden gehoord en vergeleken. Hierbij komen aan bod het Oude Egypte, de Kabbalah, de Christelijke mystiek, het Soefisme, het Boeddhisme en het Taoïsme. De auteur laat meerdere bestaanslagen van het hart spreken. Hierbij wordt wat mystici over het hart schrijven en wat de hedendaagse wetenschappen aanreiken vergeleken. Dergelijke inzichten kunnen licht werpen op het openen van het hart.

Mooi is ook wat hij over het goede hart en de dood zegt. "Luisteren naar wat anderen over de dood zeggen heeft weinig zin. Net als de geboorte, is de dood een intiem persoonlijk intreden. Maar het hart herinnert zich de vele keren dat het binnenkwam en buiten ging."

Het open hart las ik in twee dagen uit en raakte mij ook recht in het hart.

Claudia Koole: Robin B. en het geheim van de wereld. Edicola Publishing B.V. – BRES 2015. Eerst was er het script. Een filmscript dat meeging bij de Visser Neerlandiaprijs voor Scenario 2014. De jury bracht naar voren dat het verhaal geschikt is voor een prikkelende roman.

Na zeven non-fictie boeken verschijnt dan deze de eerste roman van Claudia Koole, de ik tijdens een slapeloze nacht in een keer uit las. Een roman, het sprookjesachtige maar ook realistische en actuele verhaal over Victoria, een tienermeisje van 17 jaar, dat onverwacht stuit op een boek dat gaat leven als ze zelfmoordplannen heeft. Haar leven verandert in een handomdraai wanneer ze een bijzonder contact krijgt met een opmerkelijke vogelwereld. Ook ontdekt ze de ware toedracht van de terugkerende onverklaarbare bevingen die plaatsvinden op aarde sinds de kerstperiode van 2012 en die een relatie hebben met meer dan tien eeuwenoude profetieën. In een fascinerend plot wordt duidelijk waarom de aarde dient te herstellen van menselijke woede, bedrog en hoogmoed.

Een rode draad in dit verhaal met meerdere lagen is de Goddelijke Komedie van Dante Alighieri die wordt aangevuld met parels uit het Bijbelboek Openbaring, uit de Hermetica en de Griekse mythologie. Dit eigentijdse verhaal in de 21ste eeuw met ware historische feiten, animatie en imaginatie als hypothese sluit nauw aan op een actuele wereldwijde paradigmaverschuiving.

Robin B en het geheim van de wereld is een magische fabel, met de diepe wijsheid van een klassiek sprookje maar waarin ook de actualiteit aan bod komt. Zo zegt Victoria tijdens een persconferentie na alle gebeurtenissen: "Wereldwijd zijn er mensen in nood. En wereldwijd zijn er veel mensen met macht. Onze kracht en keuze maakt of breekt ons leven en dat van anderen. Die krachten zitten in ieder mens. Niemand is hiervan uitgezonderd. Toen ik in het diepste zal zat, ontdekte ik een wereld die oneindig veel verder gaat dan de aarde en tegelijk verbonden is met ons aardse bestaan."

Claudia Koole is erin geslaagd in een mooie schrijfstijl een overtuigend en inspirerend verhaal te vertellen. Warm aanbevolen dus.

Anneke Avis: En zwijgen was het antwoord
Ouders over het verlies van hun baby in de jaren 1943-1970, Brave New Books 2014

"Nadat ik bevallen was, was er niets. Geen kistje, geen begrafenis, niets wat aan hem kon herinneren. Tegenwoordig hebben mensen een plek, maar ik heb geen plek." (Trui Verwers)

Voor *En zwijgen was het antwoord* interviewde Avis moeders en vaders die in de periode 1945-1970 een kindje hebben verloren rondom de geboorte. De ouders vertellen over hoe ze, tegen

de achtergrond van de naoorlogse jaren, het verlies van hun baby hebben beleefd. Het beste was het maar om door te gaan alsof er niets was gebeurd, dachten artsen, familie en omgeving. Voor rouw en verdriet was nauwelijks plaats. Nu onvoorstelbaar, destijds heel gewoon.

Uit de verhalen blijkt hoe moeders en vaders deze ingrijpende gebeurtenis hun hele leven met zich meedragen, soms met verstrekken-de gevolgen.

Ook gynaecologen, verloskundigen, een kinderarts-neonatoloog en een uitvaartondernemer doen hun verhaal. Avis verloor zelf haar pasgeboren zontje in 2003 en na een ontmoeting met een vrouw die haar baby verloor in 1964, besloot ze ouders en andere betrokkenen uit die tijd te interviewen. Het is aangrijpend om te lezen hoe ouders, nu al op leeftijd, terugblikken op hun leven en vertellen over de impact van het verlies van hun baby. En passant krijgt de lezer een beeld van het niveau van de gezondheidszorg destijds. Achteraf beseffen de geïnterviewden ook het verschil waarop vroeger en nu met de dood om werd gegaan. Zo zegt Wilna: Tot de jaren zeventig was er veel minder emotioneel bewustzijn. Je praatte niet over gevoelens of wat een gebeurtenis met je deed. De psycholoog bestond nog nauwelijks. Een aangrijpend boek.

Het boek is een mooie aanvulling op Doodgeboren - een mondiale geschiedenis van rouw, Jan Bleyen uit 2012.

Karel Wellinghoff: Jullie moeten het zelf doen Meer overzicht van de spiritualiteit in Nederland, Aspekt 2015

De opvolger van het boeiende standaardwerk Mijn God, dit is het doel! en waar ik vanwege het belang, wat dieper in wil gaan. Het boek is een overzicht van de spiritualiteit in Nederland. Net als in zijn vorige boek, Mijn God, dit is het doel! heeft Wellinghoff een aantal groepen onderzocht en mensen benaderd die, in hun zoektocht naar verlichting, hun 'weg naar huis' hebben gevonden. Een heel informatief boek met een gedegen journalistieke aanpak met kritische vragen aan

bijvoorbeeld enkele advaita-leraren. Sommige antwoorden moest ik twee keer lezen en begrijp het nog niet helemaal, terwijl ik toch niet helemaal onkundig ben op dit gebied. Je proeft ook de verbazing van Wellinghoff als Hans Laurentius iemand als Rudolf Steiner een 'gevorderde onwetende' noemt. Tja...

In de samenvatting van deze gesprekken zegt Wellinghoff dat het hem opvalt dat op twee uitzonderingen na, niemand in deze interviews spreekt over het begrip liefde. "Dat kan liggen aan de vraagstelling, maar het kan ook hieraan liggen: de voorstanders van Advaita Vedanta en andere non-dualistische stromingen, benaderen de spirituele werkelijkheid via het denken, dat zichzelf, al denkend opheft. En het gevoel zetelt nu eenmaal in het hart, een doorgangsweg die juist de meeste aanhangers van het non-dualisme niet zo aanspreekt..."

En weer zeg ik: tja...

Wellinghoff schrijft ook uitvoerig (maar liefst 10 blz) over de Vrij-Katholieke Kerk, waarbij hij ook in gaat op de nadruk op de innerlijke weg en een sterke zelfwerkzaamheid. "Het gaat om het eigen inzicht in onze eigen ontwikkeling en om de vraag hoe we verder kunnen gaan op dit christelijk spirituele pad. Dat pad wordt ons niet aangepaard, maar betreden uit eigen keuze. Het voortdurend oprecht zoeken naar de waarheid van ons wezen en van het goddelijke is hier de richtsnoer, want: 'Wie alles kent behalve zichzelf, mist alles,' zoals Jezus zegt in logion 67 van het Thomas evangelie.

Al met al een prima omschrijving van wat de VKK zoal voor staat.

Ook aandacht voor bijvoorbeeld pastor en auteur Hans Stolp, door Wellinghoff een 'heraut van het esoterisch christendom' genoemd. Sinds jaar en dag bezoeken hij en zijn vrouw zijn bijeenkomsten. Wellinghoff is duidelijk onder de indruk van de "ontegenzeggelijke warme en vriendelijk devotionele sfeer die wordt ervaren door het publiek van de spreker, die zich in hun diepste zielenroerselen geraakt wordt."

Verder een lang en verhelderend interview met Willem Glaudemans over de *Cursus in Wonderen*. "Als jij de Cursus leest, dan leest het ego mee over jouw schouder. En die kan alles wat erin staat gebruiken. Maar het is niet zo dat de inhoud daardoor ego wordt."

In zijn boek onderzoekt hij ook de spirituele therapeuten die volgens hem belemmeringen op onze weg naar zelfrealisatie in het licht van ons bewustzijn brengen.

Ook het hoofdstuk Het spirituele in non-fictie en literatuur is heel leeswaardig. "Al die boeken hebben de bedoeling je op een bepaald spoor te zetten, maar ze kunnen je geen verlichting brengen. Ze kun-

nen je niet genezen en brengen geen verandering in je teweeg, want het gaat erom dat je spiritualiteit leeft en er niet enkel over leest." Amen!

Annie Kagan: Berichten over het hiernamaals van Billy. Juwelenschip 2015

Nadat Billy is overleden zoekt hij contact met zijn zus Annie. Die gelooft eerst niet wat haar overkomt, maar ze krijgt bewijzen dat het wel degelijk haar broer is, die het grootste deel van zijn leven op aarde verslaafd was. Het is zijn taak om samen met haar een boek te schrijven over het hiernamaals. Dit ontroerende boek geeft nieuw zicht op ons leven na de dood en laat zien dat iedereen een druppel is in de goddelijke oceaan waarin het ik er niet meer toe doet.

Waar bij het lezen over bijna-doodervaringen de angst voor de dood verminderen kan, gebeurt iets dergelijks bij het lezen van dit boek: de dood is een illusie, zoals Osho zegt en angst is niet nodig, zoals Billy dat treffend verwoordt: "Ik kijk naar beneden op de aarde en ze is ver weg. Het lijkt alsof er een gat in de lucht zit, een gat tussen onze twee werelden. Ik kan erdoorheen kijken en jou zien. Ik weet hoe verdrietig je bent over mijn dood. Verdrietig doet geen recht aan hoe je je voelt. Compleet verloren lijkt er meer op. Maar de dood is niet zo erg als je denkt dat hij is, schat. Tot dusver is het erg prettig. Het kan niet beter, echt waar. Probeer de dood niet te serieus te nemen. Eigenlijk moet je het leven ook niet te serieus nemen. Je zou meer plezier moeten maken. Dat is een van de geheimen van het leven. Wil je een ander geheim weten? Afscheid nemen is ook niet zo erg als het lijkt, omdat we elkaar weer tegenkomen."

Waar we in het leven los moeten zien te komen van onze identificatie met ons 'ik' blijkt uit wat Billy vertelt dat dit 'ik' ook na onze dood er niet meer toe doet. Zo zegt Billy: "Ik sta nu voor de grote leegte van het absolute. Ik ben klaar om de leegte in te gaan." "...Ik ga verder dan de creatie...voorbij het manifest... buiten de tijd. Ik ga een wereld van niet-bestaan binnen...geen licht, geen geluid, geen wezens..."

Een boek dat bevestigt wat we eigenlijk deep down al weten: we zijn druppels die opgaan in de oceaan van al wat is. Een mooi geschreven en inspirerend boek.

Annie Kagan schreef al vanaf haar jonge jaren werkzaam als singer/songwriter en ze trad als zangeres op in cafés en clubs in New York. Na haar leven in de muziek legde ze zich toe op chiropractie en opende haar eigen praktijk in Manhattan. Het contact met haar overleden broer gaf weer een grote verandering in haar leven en ze keerde uiteindelijk terug in de muziekwereld.

Philip Renard: Het boek van beseef Over de werkelijkheid van 'jezelf' Juwelenschip 2015

"Hoewel beseef een gewoon woord lijkt, blijkt het woord een unieke kwaliteit te hebben, namelijk als meest precieze aanduiding voor onmiddellijke herkenning, een inzicht zonder denkproces of redenering. Beseef van je ware natuur is eigenlijk niet meer een beseef van iets, maar Beseef op zich. In dit Beseef herken je dat jij de onveranderlijke Werkelijkheid bent. Beseef schenkt je de zegen van vrijheid."

Het Boek van Beseef bestaat uit dergelijke korte, aansprekende teksten die zo direct mogelijk uitnodigen tot het herkennen van het werkelijke dat je bent. Ieder hoofdstuk kan als begin worden beschouwd. Prima lectuur voor op het nachtkastje! Het Boek van beseef is geen boek om meteen uit te lezen maar om ieder hoofdstukje (en die zijn niet lang) even te laten bezinken. Zo vergaat het mij althans. Neem nu wat Renard zegt over 'niet-weten': "Wat je werkelijk bent is niet te begrijpen, niet te weten. Hoe je het ook probeert, het blijkt niet te bevatten. Elk 'weten' wordt geboren en sterft. Weten is tijdelijk. Er blijft dus niets van weten over. Daardoor kun je zien dat weten niet de Waarheid is. Het zijn alleen maar korte en vliedende aan elkaar geschakelde ervaringen." Of: "Het toestaan van Niet-weten is een innerlijke buiging, een buiging voor je ware natuur. Je kunt die buiging ook een soort ontploffing noemen, een ontploffing van al je weten. Met die buiging begint je bevrijding pas echt. Je bent in de buiging helemaal leeg, nog zonder conclusies, en je kunt zowel naar links als naar rechts gaan, in de buiging ben je vrij, en vanuit vrijheid kun je iedere kant op." Het boek is in een prachtig proza geschreven zoals ook blijkt uit het voorwoord. "Eigenlijk is niet een woord vooraf. Vooraf gaat juist het woordloze." (vervolg op pagina)

Kerst en Spiritualiteit: On-line, in de kerk, in jezelf?

Christiaan & MaryJane de Moraaz Imans

In onze tegenwoordige samenleving betekent de kerstperiode vaak een extra drukke of juist een ontspannen tijd met familie- en vriendenbezoek. En misschien ook naar de kerk? Met kerstmis zitten de kerken vaak ook voller en willen de mensen even de sfeer proeven van deze periode in wintertijd. Het is immers de tijd dat de dagen weer iets lengen. We gaan weer naar het licht toe. Maar is er in deze tijd ook ruimte voor het werkelijk overdenken van wat kerstmis kan betekenen, of betekent voor jou persoonlijk?

Het online-programma 'Spirituele Kerst'

In de vorige uitgave van Reflectie (het herfstnummer, pagina 29) staat een uitnodiging om deel te nemen aan een spirituele reis in deze periode. Op 22 december start de reeks van inspirerende mails. Het online-programma 'Spirituele Kerst' is van Pentagram Boekwinkel in Haarlem. Het is een serie van 16 teksten die in de kerstperiode dagelijks per e-mail ontvangen worden, vanaf 22 december – de dag na de winterzonnepunt – tot en met 6 januari, de dag van Driekoningen of Epifanie. Inschrijven kan via 'www.spirituelekerst.nl'

De teksten stellen je in staat je te bezinnen op de esoterische betekenis van het kerstfeest en van de kerstperiode. Door de aandacht daarop te richten schep je een ontvankelijkheid voor een bijzonder spiritueel proces: het pasgeboren Licht in jezelf tot werkelijkheid brengen. Dat kerstwonder is het (verder) ontwaken en werkzaam worden van het goddelijke in de mens. Dat kan (opnieuw?) het begin zijn van een spirituele weg die nooit eindigt. Het werkelijk ontmoeten.

Een bijzondere periode is 24 december tot en met 6 januari. Er wordt gesproken over 'de Kerstnacht en de twaalf heilige nachten' die daarop volgen tot Driekoningen of Epifanie, dus de kersttijd. Een spirituele tijd waarin we verbonden kunnen raken met ons werkelijke Zelf. Dat kan ervaren worden in dromen en meditatie.

De reis van Jozef en Maria naar Bethlehem is ook een innerlijke, spirituele reis waarop de mens geleidelijk aan afdaalt in de diepere lagen van zijn eigen wezen, naar de ziel. Daar ontmoet hij het goddelijk Kind, hoort en ervaart de goddelijke grondtoon die ten grondslag ligt aan de wereld. Deze toon en het Woord van God waarmee het evangelie van Johannes begint zijn één en dezelfde:

"In het begin was het Woord, en het Woord was bij God, en het woord was God. Het was in het begin bij God. Alles is door Hem ontstaan, en buiten Hem om is er niets ontstaan. Wat ontstaan was, had leven in Hem, en het leven was het licht van de mensen."

Gebruikte teksten

De teksten van Pentagram Boekwinkel zijn afgestemd op de dagen in de kerstperiode en geïnspireerd op hoofdstukken uit Het Aquarius-evangelie van Levi (Dowling). Dit evangelie is verbonden met de traditie van het Esoterisch (mystieke) christendom en het Gnostieke (wettisch) christendom. Daarentegen is het

gnostische christendom overtuigd van je persoonlijke waarheid zonder kerkelijk gezag.

Ieder is op reis en door inzicht in je zelf te ontwikkelen, ontdek je waar je vanaf stamt en waar je bestemming is. In de kerstperiode kan het bewust-zijn zich opnieuw verankeren in wat Christus ons als 'spijs' aanbiedt. Misschien wel een periode van herijking van ons zelf.

De Vrij-Katholieke Kerk leest uit de *Nag Hammadi-geschriften* als bron voor verdieping en studie. In de Authentieke Leer (Codex VI, Boek 3) uit de Nag Hammadi-geschriften, valt bijvoorbeeld te lezen:

"Christus, de bruidegom van de ziel, bracht de ziel het Woord (1) in het verborgene. Hij gaf het haar in de mond, opdat zij het als spijs eten zou en legde het Woord als balsem op haar ogen, opdat zij zou kunnen zien met haar bewustzijn - zielsvermogen -, en haar verwanten - de zielen der rechtvaardigen - zou herkennen en zich haar wortel (2) - de grote Sophia (3) - zou herinneren. Dan zou zij zich weer verbonden weten aan de stam waaruit zij oorspronkelijk ontsproten was, waardoor zij het hare mocht ontvangen en het stoffelijke (4) achter zich zou laten".

De kerstperiode

Het is een loffelijk streven van Pentagram Boekwinkel om de tijd van spirituele bezinning en beleving tijdens de zogenaamde 'Twaalf Heilige nachten' een extra impuls te geven door enkele gedachten vanuit de tradities van het esoterisch christendom en het gnostieke christendom aan te reiken.

Met daarnaast het lezen van bepaalde hoofdstukken uit het Aquarius Evangelie over de komst van Johannes de wegbereider en Jezus (Hij die redt), een uitverkoren gezant van God de Christus. In elke tijdspanne van ca. 2150 jaar komt er een gezant van God op aarde om de mens weer te doen begrijpen, wat God wil van de mens, namelijk: dat hij zijn innerlijke opdracht gaat uitvoeren.

En nu in dit overgangsgebied van Vissentijdperk naar Aquariustijdperk, zal de mens geestelijk op zo'n hoog plan zijn geëvolueerd, dat de voltooiing van zijn innerlijke opdracht nabij is.

Tenminste als de mens dat wil, en God heeft geduld!

Enkele kanttekeningen

Enkele kanttekeningen willen we vanuit het VKK-gedachtengoed en uit persoonlijke overtuigingen nog wel plaatsen.

- De Hermetische wet van 'zo boven – zo beneden' past niet bij de immense diepten van het grote ontwikkelingsplan van God voor de schepping.
- De mens wordt geen leerling van de ziel, maar de ziel is de leerling van de ontwikkeling van de mens (door wedergeboorte).

- In plaats van het woord 'erkennen' is het beter om te schrijven 'wees je bewust' van je taak als persoonlijkheid.
- In de vijfde stelling van de zeven grondstellingen voor je leven (5 januari) hoort de naam 'Jezus' niet te staan, neutraal is beter. Jezus als persoon op aarde is de mens die ons voorgeleefd heeft hoe te Zijn. De Christus manifesteert zich in de Ziel.
- In de Beschouwing van 6 januari komt het woord 'stratum' voor, eenvoudig te vertalen in 'grondlaag', dat waar het zaad gezaaid wordt. Hier is ook te lezen, dat Engelen en Cherubim ontstaan uit zaadkorrels van Gods gedachten. Maar Gods gedachten hebben alle engelen en Cherubim op het moment van het denken van de gedachte, direct in alle facetten geschapen.
- Dus geen ontwikkelingsweg voor deze wezens die God altijd aanbidden en een dienende kwaliteit hebben voor de mensheid.
- Binnen de Vrij-Katholieke Kerk is het gedachtengoed vooral:
 - Eigen verantwoordelijkheid;
 - Eigen keuzes;
 - Eigen (persoonlijke) Godsbeleving;
 - Naast:
 - Verbondenheid met alles en allen en het zijn van elkaars spiegel.

Gnosis wèl uitwerken loont

In de teksten van 'Spirituele kerst' wordt wel het begrip Gnosis genoemd, maar niet verder uitgewerkt. Het Griekse woord *Gnôsis* betekent: onderzoek, kennis, inzicht. En hier in het bijzonder: zelf onderzoek naar Zelfkennis.

Het is goed om gnosis duidelijk te maken, omdat zo de online teksten van de kerstperiode nog meer te zeggen hebben. Als voorbeeld uit Allogenes (Codex XI, 3), waar het om zoeken gaat naar de kennis van God en van zichzelf:

- het Zelfbewustzijn in het lichaam ontwikkelen. Weten waar je als mens (individueel) in het nu staat. Plaats in de (materiele) wereld;
- de ontwikkeling van de Ziel, als bestaan in een wereld van saamhorigheid, wederzijds ervaren en leren;
- bereiken van Gods geest, in de werkelijke omgeving waarin je 'echt bestaat'. Verbonden zijn met de goddelijke Driemacht.

Een innerlijke weg van Bewustwording in drie stadia: als individu (eigen belang), samen bestaan (gezamenlijk belang) en eenheidsbewustzijn (geen belangen meer) in ZIJN (als geestelijk individu). Een spiegeling van de goddelijke Drievuldigheid.

Als in geestelijke ontwikkeling het alledaagse denken tot stilte gekomen is, ken je God In je diepste Zelf.

"De mens is vanuit drie oorsprongen ontstaan: uit aarde, het gevormde en het geschapene. Het lichaam, van aardse substantie, is uit aarde ontstaan. Het gevormde is, als ziel, ontstaan uit de herinnering aan God. Het geschapene, daarentegen, is het bewustzijn dat ontstaan is naar het evenbeeld van God. Het goddelijk bewustzijn (Geest) heeft de substantie van het goddelijke, maar de ziel wordt gevormd naar hun eigen hart. De ziel is de metgezellin van dat wat naar Zijn evenbeeld is ontstaan, het bewustzijn. Materie daarentegen is de substantie van het lichaam dat uit aarde is ontstaan".

Dit citaat uit *De Lessen van Sylvanus* (Codex VII.4) geeft weer, waar wij vandaan komen en waar wij uiteindelijk weer naar terug gaan. De weg hangt af van keuzes. Deze tekst kun je ook zien als exegese van Genesis.

De ziel gevormd naar je eigen hart: in een leven krijgt de ziel vorm, maar welke vorm (of anders gezegd: wat kan de ziel leren?) hangt af van de keuze door de mens. Ga je mee in de geestelijke of stoffelijke natuur?

De driedeling van Bewustzijn (Geest), Ziel en Materie presenteert de gnostische driedeling in de mens. De Ziel huist in een lichaam om hier te bestaan. De Ziel is verbonden met de Geest. Het is aan ons door het Bewustzijn het lichaam te laten functioneren in een incarnatie, zodat de Ziel kan leren van alles wat ons overkomt. Wij kunnen dan (opnieuw) bewust worden van de Geest door de ziel. Dat is de weg naar waar wij geweest zijn, de weg naar de Bron.

De kerstgedachte valt ook te lezen in de volgende tekst van Sylvanus:

"Ontsteek het licht in je, doof het niet. Wek het dode dat in je gestorven is tot leven, want het was levend, maar is dankzij jou gestorven. Geef het leven, opdat het opnieuw leven zal. Want Christus is de Boom des levens, Hij is de Wijsheid (Sophia). Hij is niet alleen Wijsheid, maar ook het Woord (Logos). Hij is het leven, de kracht en de deur. Hij is het licht, de engel en de goede herder. Vertrouw je aan hem toe die het AL werd omwille van jou."

Het Licht van Christus wordt geboren. Waar? In ons Zelf. Niet buiten de mens maar in de mens.

Nag-Hammadi-geschriften

Het is belangrijk te weten, dat de Vrij-Katholieke Kerk teksten uit de Nag Hammadi-geschriften leest in de Eucharistie op zondag (dus de zondagse Heilige Mis). Voor iedere zondag zijn teksten geselecteerd, die passen bij de intentie van die zondag in het kerkelijke jaar. Alle teksten zijn gebundeld in een Lectionarium en beschikbaar in onze kerken. De teksten zijn, met welwillende medewerking van Uitgeverij Ankh-Hermes, verzameld uit het boek *De Nag Hammadi-geschriften* van Jacob Slavenburg/Willem Glaudemans (2e druk 2005) (in 1994/1995 verscheen de 1e druk van een tweedelige uitgave).

Noten

- 1 - Het Woord: Opener van het bewustzijn.
- 2 - Wortel hebben: bestaansgrond bezitten in de ware schepping.
- 3 - Sophia: de Wijsheid.
- 4 - De stoffelijke of materiële wereld achter je laten.

Christiaan de Moraaz Imans (1944) —
Priester van de kerkgemeente Utrecht.
Was werkzaam als IT-er bij banken, nationaal en internationaal. Nog werkzaam voor het Nationaal Ouderenfonds.

MaryJane de Moraaz Imans
(Batavia 1942)

Analist en drogist.
Reiki II, Voetreflex.
Overtuigd Gnostisch christen.
Vindt Gods wet van Liefde in alle religies het belangrijkste.

* * * * *
* * *
*

Boekrecensies (2)

Annemiek Douw: De 40 lagen van de ziel ontsluitend, Elikser 2015

"Ik zie mijn wereldbeeld slechts als een model, een manier om te kunnen duiden wat ik allemaal meemaak en zie gebeuren," zegt medium, Lichtwerker en paranormaal therapeut Annemiek Douw in haar in 2011 boek De ziel in het licht van haar hogere auralagen. "Ik zie mijn model slechts als een hulpmiddel om mijn wereld te begrijpen en hanterbaar te maken. En door voortschrijdend inzicht leer ik nog iedere dag en pas ik mijn meningen en ideeën daaraan aan."

Enkele jaren geleden ontdekte zij dat ze zich tijdens een lang ziekbed zodanig had ontwikkeld, dat ze kon werken en waarnemen buiten de tot dan toe bekende zeven auralagen. Zo onderscheidde zij 21 auralagen, benoemde welke processen zich erin voordeden en bracht dit alles in kaart in haar eerste genoemde boek.

Toen ze zich verder ontwikkelen, begon zij in nog hogere lagen werken en creëerde met behulp van haar gidsen, de gidsen van cliënten, hun overleden dierbaren, (aarts)engelen en allerlei andere lichtwezens - een geheel eigen werkwijze. De door haar opgedane ervaring en kennis heeft ze samengebracht het dit jaar verschenen boek De 40 lagen van de ziel ontsluitend. Cases uit haar eigen praktijk worden hierin afgewisseld met persoonlijke verhalen van haar zelf.

In haar heel openhartig geschreven boek wil Annemiek Douw laten zien hoe iedere ziel zijn eigen levenspad kiest en hoe alle zielen tegelijkertijd met elkaar verbonden zijn. Ze wil ook laten zien hoe wij allen bij kunnen dragen aan het grotere geheel door eerst onze eigen pijnlijke stukken te helen.

Het boek zal geïnteresseerden in paranormale therapie, auralagen, gidsen, vorige levens en zielsafspraken dan ook zeker boeien, maar wellicht is het ook voor hen die hier wat minder mee hebben het helder geschreven en toegankelijke boek aan te bevelen.

Annemiek Douw is een begenadigd schrijfster en heeft een heldere en indringende stijl

Laura Daggars de Koning: Uit de klei getrokken en andere verhalen. Kontrast 2012

Uit de klei getrokken verscheen weliswaar al in 2012 maar ik vraag er toch aandacht voor omdat er heel thema's in voorkomen. Het is een verhalenbundel waarin Daggars de Koning tweeënveertig verhalen vertelt wat haar zoal bezig houdt. Haar inspiratie haalde ze deels uit haar jeugd, waar zij op het platteland opgroeide. Later begon zij met het schrijven van korte verhalen die zij in dit debuut bundelde. Behalve haar ervaringen in haar jeugd zijn er ook de met humor beschreven vakantieën. Verhalen met een knipoog. Laura

Daggars schrijft over het verongelukken van de partner Roberto van een vrouw, diens hersendood, en geslaagde orgaandonatie aan hartpatiënt Elmar die zij later na veel aandringen ontmoet (wat niet gebruikelijk is) en meteen Roberto herkent en voelt.

Laura Daggars schreef een bundel vol juweeltjes bevat, de een wellicht sterker dan de ander, maar ze raken wel. Ze beschikt ontegenzeggelijk over talent en ze weet beeldend te schrijven

Yuval Noah Harari: Sapiens. Een kleine geschiedenis van de mensheid Thomas Rapp 2015

Dit boek gaat in op zowel de geschiedenis als het einde van de sapiens, Harari's term voor ons, en het experimenteren van wetenschappers met levende wezens.

Honderdduizend jaar geleden leefde de Homo sapiens nog een tamelijk onbekommerd bestaan in een uithoek van het Afrikaanse continent en deelde hij de planeet met ten minste vijf andere menssoorten. Maar op een zeker moment onderging het brein van deze mens, zo zegt Harari, een ingrijpende verandering: nu kon hij zich plots

verbeelden dat het gras elders wel eens groener zou kunnen zijn, en dus maakte hij zich op om de wereld te veroveren. Harari laat ons kennismaken met het meest dominante wezen op aarde: de mens. En van hun geschiedenis zoals hij die weergeeft, word je niet vrolijk.

Aan diens bestaan komt, volgens hem, een einde en hij schetst vervolgens een bizar toekomstbeeld.

Vandaag de dag staat het vier miljard oude regime van de natuurlijke selectie voor een compleet nieuwe uitdaging, want overal ter wereld knutselen wetenschappers in laboratoria aan levende wezens. Harari wijst op drie mogelijke manieren waarop intelligent design de natuurlijke selectie zal vervangen door de bouw van cyborgs (wezens met zowel organische als niet organische lichaamsdelen) of door de constructie van ander organisch leven. Hij vraagt zich ook af waarom we de schepping niet zouden overdoen en betere sapiens ontwerpen. Sapiens veranderen volgens hem bovendien ook steeds meer in cyborgs.

De cyborgs worden volgens hem een soort goddelijke wezens, die niet kunnen sterven. Harari noemt het de 'grootste evolutie in de biologie sinds het ontstaan van het leven vier miljard jaar geleden'. Wel erkent hij dat verbeteringen in onze medische kennis wel nieuwe ethische dilemma's met zich meebrengen. Maar dergelijke dilemma's, zo zegt hij, vallen in het niet bij de ethische, sociale en politieke implicaties van Project Gilgamesj en ons potentiële nieuwe vermogen om supermensen te creëren. "We zijn machtiger dan ooit, maar hebben nauwelijks een idee wat we met die macht aanmoeten. Erger nog, de mensheid lijkt onverantwoordelijker dan ooit."

Enerzijds vraagt Harari zich af waarom we schepping niet zouden overdoen maar hij waarschuwt er tegelijk voor dat we daarbij ook de fout kunnen ingaan en een niet zo fijne wereld scheppen, zoals we dat al zo lang gedaan hebben.

Harari schreef een spannend en met vaart geschreven boek, maar is nogal eens tegenstrijdig in zijn conclusies.

* * * * *
* * *
*

Hoe het begon: Het stichten van onze kerk, de stichters en hun werk

Bisschop Charles Wicks, Bisschop van Zuid-Australië

Als stichters van onze kerk worden de twee bisschoppen James Ingall Wedgwood en Charles Webster Leadbeater beschouwd, omdat het aan hun persoonlijke inzet en werk te danken is dat de Vrij-Katholieke Kerk een vrije en onafhankelijke Katholieke en Apostolische Kerk werd. Ik heb het voorrecht gehad om het Vormsel en de lagere wijdingen van Mgr. Wedgwood ontvangen te hebben en de hogere wijdingen tot en met priester van Mgr. Leadbeater, de laatste daarvan in 1925.

Het is eigenlijk grappig dat de belangstelling voor vogelstudie verantwoordelijk was voor het stichten van een nieuwe kerk. Toch was het deze belangstelling, die aanleiding was tot een eerste ontmoeting tussen James Ingall Wedgwood en Arnold Harris Mathew, Aartsbisschop en Metropolitaan van de Oud-Katholieke Kerk in Groot Brittannië, met hoofdkwartier in Londen. Het artikel over vogelstudie dat in een Londens tijdschrift verscheen trok de aandacht van James Wedgwood en als een gevolg van de gesprekken die op hun eerste ontmoeting volgden ontving James Wedgwood de priesterwijding in de Oud-Katholieke Kerk op 22 juli 1913.

James Wedgwood had vanaf jonge man al de wens gehad priester te worden en had veel theologische onderwerpen bestudeerd. Hij was reeds enige jaren als assistent organist verbonden aan de oude kerk van York Minster. Hij maakte een uitgebreide studie van het pijporgel met betrekking tot alle onderdelen van de bouw en ook muzikaal als uitvoerend organist. Hij schreef enige boeken over dit onderwerp, waaronder een *Dictionair van orgel-registers*, dat zeven herdrukken beleefde.

Hij was Doctor in de Wetenschap aan de Universiteit van Parijs en deze graad zou verleend kunnen zijn voor orgel, omdat het vaststaat dat de Universiteit van Parijs in haar beginjaren muziek had ondergebracht bij de Faculteit der Wetenschap. Toen hij op het punt stond wijdingen aan te nemen in de Anglicaanse Kerk trad James Wedgwood toe tot de Theosofische Vereniging, en van 1911 tot 1913 was hij Algemeen Secretaris van de Engelse afdeling. Hij trad af teneinde Groot-Secretaris te worden van de Algemene Orde de Gemengde Vrijmetselarij.

Voordat hij wijdingen ontving uit handen van Aartsbisschop Mathew vertelde James Wedgwood hem van zijn belangstelling voor theosofie en kreeg ten antwoord dat de constitutie van de nieuwe kerk (Oud-Katholieke Kerk) ruimte liet voor het persoonlijke geweten met betrekking tot moderne wetenschappelijke ontdekkingen en occult onderzoek en dat haar erediens de volledige traditionele rijkdom van de Westerse Kerk bevatte, welke hem sinds zijn jeugdjaren al aangetrokken had.

In 1915 ging James Wedgwood naar Australië en besprak deze ontwikkelingen met Charles Leadbeater, die als gewezen priester van de Anglicaanse Kerk en als leider van de theosofische beweging gedurende 40 jaar, zeer geïnteresseerd was. Bij zijn terugkeer in Londen werd James Wedgwood tot Bisschop geconsacreerd en dit vond plaats op 13 februari 1916. De consecrator was de hoogerwaardere Frederick Samuel Willoughby, geassisteerd door de Bisschoppen Robert King en Bernard Gauntlett.

Bisschop Willoughby was zelf door Aartsbisschop Mathew gewijd.

Het laatste avondmaal, door Salvador Dali

Bisschop Wedgwood heeft uiteengezet dat hij in het begin helemaal geen bedoeling had een nieuwe kerk te stichten. Dit gebeurde pas toen de omstandigheden voor hem en zijn medewerkers het praktisch onmogelijk maakten om voort te gaan onder de banier van de Oud Katholiek Kerk in Groot Brittannië. Het intrekken door Aartsbisschop Mathew van de 'vrijheid van geweten', bracht Bisschop Wedgwood en de numeriek sterkere groep van geestelijken en gemeenteleden die achter hem stonden, er toe om het werk op een onafhankelijke basis voort te zetten. Evenwel bleven zij de Oud-Katholieke Liturgie voor hun diensten gebruiken.

Dit was de situatie begin 1916 omstreeks de tijd dat Bisschop Wedgwoods consecratie plaats vond.

Deze groep onder de erkende leiding van Bisschop Wedgwood, bestond uit hemzelf, de Bisschoppen Robert King en Bernard Gauntlett, een aantal priesters en een enthousiaste schare van gemeenteleden. Het is passend om hier Bisschop Wedgwoods eigen woorden aan te halen:

"We stonden in verbinding met een toegewijde en oprechte groep gemeenteleden die in hoge mate de waarde van de geestelijke voordelen die de beweging hen bood had leren waarderen. De ervaring heeft ons geleerd we onvermijdelijk in conflict zouden komen met de orthodoxe leiding. We hadden slechts de keus om voort te gaan, hoe aanzienlijk en onaangenaam sommige consequenties waarschijnlijk ook zouden zijn. De beslissing om door te gaan werd daarom genomen.

Een paar maanden later was ik weer op weg met Charles Leadbeater om overleg te plegen. Het wereldomvattende reizen was beslist duur, maar ik kon wat kapitaal te gelde maken om dit mogelijk te maken.

Bisschop King kreeg de leiding van het werk in Engeland en liet een aantal goede werkers als priester toe. De heer

Leadbeater zag een goede mogelijkheid om zich nuttig te maken in de nieuwe beweging en stelde zijn krachten zonder voorbehoud tot onze beschikking. Hij werd op 15 juli 1916 tot Bisschop geconsacreerd”.

Charles Leadbeater schreef omstreeks die tijd aan een collega:

“Wedgwood is aangekomen en in goede gezondheid. Zijn consecratie tot Bisschop heeft het onverwachte resultaat gehad, dat hij praktisch aan het hoofd geplaatst is van de Oud-Katholieke Beweging, in zoverre dit het Engelse koninkrijk betreft, en al zijn collega's (één uitgezonderd geloof ik) zijn Theosofen die bereid zijn om onder zijn leiding te werken”.

Ik haal hier weer een gedeelte van Bisschop Wedgwood aan:

“Nu begon een van mijn gelukkigste en interessantste episoden van mijn leven. De diverse riten van de Kerk werden zorgvuldig bestudeerd en door deze studie werd de basis gelegd voor onze nu bestaande liturgie en van het waardevolle en interessante boek dat later door onze grote collega gepubliceerd werd: *De Wetenschap der Sacramenten*. Mijn eigen theologische studie bleek nu waardevol. Ik was in staat om de een na de andere vraag te formuleren en de beginselen waarlangs de Heilige Sacramenten werkten werden stap voor stap verduidelijkt. We waren het er over eens dat bij het werken aan de herziening van de liturgie er geen sprake kon zijn van afwijken van de algemene schetsen van Christelijk denken en de Christelijke eredienst.

Wij hadden een Christelijke Kerk en wij waren van plan deze zo te houden.

Zelf was ik verantwoordelijk voor de tekst van de meeste diensten. Bisschop Leadbeater en ik zelf werkten samen aan de tekst van de Collecten, hoewel hij daar het leeuwendeel in had. Bisschop Leadbeater zocht de verzen uit voor de psalmen en lofzangen en de gedeelten uit de Bijbel voor epistels en evangeliën. Zelf was ik verantwoordelijk voor het schrijven van de Beginselverklaring.

In 1919 werd onze Liturgie, zoals we die nu kennen, tenslotte gepubliceerd. Mijn exemplaar van de eerste editie bevat de volgende aantekening op de titelpagina: “Deze Liturgie werd gebruikt bij de consecratie van Mgr. Irving S. Cooper in de St. Alban Kerk te Sydney op 13 juli 1919”.

Ik had het voorrecht bij die gelegenheid als consecrator te fungeren en werd bij de ceremonie geassisteerd door de Bisschoppen Leadbeater en Mazel. Bisschop Cooper was de eerste Bisschop voor wiens consecratie de vorm werd gebruikt zoals die in onze liturgie staat afgedrukt. Mazel, evenals Bisschop Leadbeater werd tot het Episcopaat verheven volgens de Roomse Ritus”.

Omstreeks deze tijd begon Bisschop Cooper ook aan zijn boek te werken *Ceremonies of the Liberal Catholic Rite*, dat voor de eerste keer in 1934 werd uitgegeven, met een herdruk in 1965. Bisschop Wedgwood had uitgelegd dat het werk aan de Liturgie onderbroken werd door veel reizen, wat nodig was om onze beweging in diverse landen te vestigen. Hierover laat ik Bisschop Pigott aan het woord:

“De Kerk, die Bisschop Wedgwood op een reis naar dat continent, in 1916 zelf gesticht had, schoot zo sterk wortel dat het in 1919 nodig geoordeeld werd om Amerika een aparte kerkprovincie te maken met een eigen Regionaris, en in minder dan vijf jaar na de Bisschopswijding van Mgr.

Cooper was er een pro-kathedrale kerk gebouwd in Los Angeles.

In 1948 stonden er meer dan vijftig priesters op de lijst van deze provincie. Terwijl hij op het zuidelijk halfrond was, bezocht de voorzittend Bisschop op deze waarlijk apostolische reizen Nieuw Zeeland in 1917 en weer in 1921 en enkele Centra in Zuid-Afrika in 1921: in beide Rijksdelen zowel als in de voornaamste steden van alle Australische staten wijdde hij priesters en stichtte hij kerken die zich bleven uitbreiden.

In deze periode verspreidde de Kerk zich ook van Australië naar de rijke Nederlandse kolonie Java in Oost-Indië. Er werd reeds gezegd dat Bisschop Mazel in 1917 als wijbisschop voor Australasia werd geconsacreerd. Twee jaar later bezocht Bisschop Mazel Java.

Bij een later bezoek in 1919 werd het werk in Java geconsolideerd en werden andere wijdingen toegediend. Iets later in de lente van 1920 bezocht Bisschop Wedgwood Holland en op een bijeenkomst in Utrecht verklaarde hij de achtergronden en de aard van de Kerk aan een grote verzameling van belangstellenden.

Nederland heeft het voorrecht om het eerste Europese land te zijn dat een afzonderlijke Kerkprovincie werd. Door een gelukkige regeling werd de Kerkprovincie Nederland en Nederlands-Indië gevormd in 1923-24 met Bisschop Mazel als eerste Regionaris.

Australasia was natuurlijk de eerste Kerkprovincie die buiten Europa werd gesticht. Later werd Nieuw-Zeeland een afzonderlijke provincie.

In het midden van 1925 had de Vrij-Katholieke Kerk vaste voet gekregen op vier vaste landen en vertoonde overal tekenen van krachtige en gestadige groei.

In 1954 waren er twaalf Kerkprovincies in verschillende delen van de wereld met 22 Bisschoppen. Er zijn nu ca. 30 actieve Bisschoppen en het kerkwerk heeft zich uitgebreid tot meer dan 40 landen.

Ik heb Bisschop Wedgwood's opmerkingen geciteerd over het werk dat verricht werd bij het samenstellen van de Liturgie. In dit verband ben ik van mening dat het wijs is om de samenstelling van de Liturgie in al haar onderscheiden delen als de gezamenlijke bijdrage aan onze kerk te beschouwen van onze twee Stichter-Bisschoppen.

Bisschop Wedgwood had als Voorzittende Bisschop de uiteindelijke verantwoordelijkheid om de liturgie praktisch bruikbaar te maken. Hierin had de volledige steun van zijn vermaarde collega, die in de positie verkeerde om waardevolle hulp te verlenen door zijn vermogens als geoefend helderziende op dit terrein van occult onderzoek. Dit wordt duidelijk aan allen die zijn twee zeer bekende boeken *De Wetenschap der Sacramenten* en *The Hidden Site of Christian Festivals* hebben gelezen.

In het bijzonder in *De Wetenschap der Sacramenten* betreedt hij het terrein van goddelijke openbaring op een wetenschappelijke manier, echter toch het wezenlijke kenmerk dragend van Christelijke Mystiek. Ik ben van mening dat dit nog gedurende zeer lange tijd als een monumentaal werk op het gebied van kerk literatuur zal worden beschouwd.

Bisschop Leadbeater was ook verantwoordelijk voor de samenstelling van het gezangenboek (St. Alban's Hymnal) en heeft verteld dat dit werk drie jaar heeft geduurd”.

* * * * *
* * *
*

Wat meer bewegen zou de bekendheid van onze Kerk ten goede komen

*Ontwaken, Bewegen, Verdiepen, Transformeren – deel 1
Wies Kuiper namens de Voorbereidingscommissie Eeuwfeest*

Als voorbereidingscommissie voor het Eeuwfeest vonden wij het belangrijk alle kerkgemeenten hierbij te betrekken, zodat het ook echt een feest voor en door ons allemaal is. Daarom is ook aan de eerstaanwezende priesters van de kerkgemeenten gevraagd om in iedere gemeente te vragen wat er spontaan bij je opkomt als je aan een van deze thema's denkt of er op mediteert. Wanneer van iedereen in de groep geïnventariseerd is wat die eerste impuls is, kan er daarna natuurlijk verder over gesproken worden.

Het viertal Ontwaken, Bewegen, Verdiepen, Transformeren wordt ook hier en daar benoemd als zichtbaar in de natuur:

- zoals het ontluiken;
- daarna tot bloei komen;
- dan vrucht- of zaadvorming;
- en tenslotte vergaan of oplossen.

De commissie heeft de uitkomsten van de gesprekken gekregen en ik heb, als lid van de voorbereidingscommissie, hiervan de navolgende compilatie gemaakt, met name over Ontwaken en Bewegen. Verdiepen en Transformeren komt in de volgende Reflectie aan bod.

Ontwaken

Het is boeiend om te zien dat in meerdere kerkgemeenten dezelfde woorden voorkomen, maar ook soms hele andere waarbij je je dan afvraagt hoe dat gezien wordt, maar soms kun je er toch wel een gevoel bij hebben.

Zoals bijvoorbeeld: huwelijk, loslaten, heimwee.

Het belangrijkste is niet eens zozeer wat er uit komt, maar dat men er op zijn eigen unieke manier naar gekeken heeft en dat verwoordt heeft. Vooral dat laatste is belangrijk.

Soms kijk je naar iets en het vervaagt weer, dan werkt het ook niet. Maar bij het verwoorden breng je het voor het voetlicht, in en voor jezelf. Wat ook vaak voorkomt is dat Ontwaken en Bewegen als één genoemd wordt.

Bijvoorbeeld bij ontwaken: de ogen open doen, of het dekbed afgooien.

Maar ook dingen als: de zon komt op, of: de haan kraait.

Ook het geestelijk ontwaken wordt veelvuldig genoemd met termen als: bewustwording, inzicht, beseffen dat het er al is voordat je het beseft, er gaat een lampje branden, contact maken met je innerlijke bron, aha belevenis, verwondering, luisteren naar je hoger Zelf, nieuwsgierigheid, ook wel intuïtie. Niet ik ontwaak, maar er ontwaakt iets in mij.

Of: aanwezigheid van de engelen, klanken die diep in mij resoneren, het ego laten krimpen.

Ook is er de vraag: moeten we ontwaken uit een liturgie die 100 jaar nagenoeg hetzelfde is gebleven?

Natuurlijk is het niet mogelijk alles op te noemen, maar wat wel opvalt als je dit zo achter elkaar neerzet, is, dat het in wezen de essentie van het Kerstfeest in zich draagt. De geboorte of het ontwaken van het Christus-bewustzijn in de tempel van het eigen hart.

Bewegen

Als we dan naar Bewegen kijken, zijn er dubbelgangers die ook al bij Ontwaken genoemd zijn. Dat is een begrijpelijk iets, want deze beide begrippen lopen als het ware naadloos in elkaar over.

Hier krijg je dan begrippen als: van je plaats komen, ook in geestelijke zin, beroerd of aangeraakt worden, (zou ook bij Ontwaken kunnen), stroom, verandering, creëren, leven, dansen, wandelen, fietsen, dansen door de zeven sferen, Tai Chi, het pad gaan, vast staan maar ook verder gaan, water is de ultieme beweging, hart en hoofd verbinden, denken en voelen vanuit je hart, nieuwsgierig naar het pad dat zich ontvouwt, je gedragen weten.

De Moeder van Wijsheid die zich een huis bouwt en haar zeven zuilen opricht, de zeven chakra's waarmee de geestelijke mens zich verbindt met de materie, de stoffelijke mens.

Je vrij maken van wat je belemmert in geestelijke groei.

Bewegen is het tegengestelde van verstarren, voelen in de hoogte en de diepte.

Je eigen tempel vullen met Licht.

Maar ook: Wat beweegt de mens om iedere zondag van het jaar naar de kerk te gaan en steeds opnieuw deel te hebben aan de Eucharistie.

Of: Is alles altijd het zelfde?

Kan inhoud bewegen?

Wat meer bewegen zou de bekendheid van onze kerk ten goede komen. Iemand schrijft: Als we spreken over bewegen moet in de eerste plaats gedacht worden aan het activeren van de ziele-mens, daar is een kerkdienst uitermate geschikt voor.

Als dan het Christus-bewustzijn ontwaakt is in ons eigen hart, zal het daar gaan bewegen. Het zal in beroering komen. De engelen, de herders en de Wijzen zullen op bezoek komen in die tempel in je eigen hart.

Daardoor kan de weg geëffend worden voor Verdiepen en Transformeren. Een verslag daarvan vind u in de volgende Reflectie.

Wies Kuiper (1935) is eerstaanwezend priester van de kerkgemeente Zwolle en voorzitter van de Clericale Synode.

De Eeuwfeestcommissie bestaat uit:

Mgr Peter Baaij, Regionaris

Jan van den Hoeven, voorzitter a.i. centraal kerk bestuur,

Theo Mensink, secretaris a.i. centraal kerkbestuur,

Wies Kuiper, voorzitter Clericale Synode,

Johan Stöver, kerkgemeente Den Haag,

José Versteeg, kerkgemeente Naarden

Vick Nieuwenhuis, kerkgemeente Zwolle.

* * *

*

Boekaankondigingen

Nieuwe boeken waarvoor in dit nummer helaas geen plaats is voor uitgebreide bespreking worden in deze rubriek aangekondigd. Enkele boeken zullen later uitgebreider worden besproken.

15e druk net verschenen: Het wonder van vergeving

Een werkboek. Ankh-Hermes 2015

Willem Glaudemans schreef met *Het wonder van vergeving* (2002) een diepgravend en succesvol studieboek rond het thema vergeving. belicht hierbij alle achtergronden en uitgangspunten van vergeving, de excuses die je kunt hebben om niet te vergeven, de misvattingen die er rond vergeving bestaan en de valkuilen. Het boek heeft Een cursus in wonderen als inspiratiebron. Vergeving dient hier niet in christelijke zin opgevat te worden. Vergeving is hier in wezen zelfvergeving, d.w.z. dat men naar binnen keert en door beschouwingen, meditaties en gedachtekracht alle remmingen, blokkades, frustraties en projecties poogt op te ruimen.

Jürgen Mettepenningen (red.) Geloven - Spirituele denkers uit de hele wereld getuigen. Lannoo 2015

Vijfenveertig spirituele denkers uit alle religies getuigen in één uniek boek. Meer dan vier jaar werkte hoofdredacteur Jürgen Mettepenningen aan dit indrukwekkende 'geloofsboek'. Nog nooit lieten geloofsautoriteiten zo diep in hun eigen hart kijken. Dit is het eerste boek dat zoveel verschillende toppers aan het woord laat over hun persoonlijk geloof.

Maurits Prins: Het bedrog van Rome

De Rooms-Katholieke kerk, een uitgedacht instituut, Gebaseerd op leugens, intriges en malversaties. Frontier Publishing 2015

Een boek over de 'onwaarheden' en malversaties van de Rooms-Katholieke Kerk. Prins wil laten zien dat de zogenaamde waarheid van de christelijke religie op niets berust. Op een heldere manier legt hij uit hoe het oorspronkelijk is ontstaan vanuit eigenbelang, leugens, fantasie en machtsmisbruik.

Ik kom op dit boek terug, vooral om een aantal aannames kritisch tegen het licht te houden.

Lao Zi: De Daodejing, De weg van kracht, Juwelenschip 2015

De Daodejing kan op vele manieren gelezen worden: als filosofisch werk, als richtlijn voor het leven of als strategie om je op vreedzame wijze te handhaven in een wereld in verval. Het is een van de grote Chinese klassieken. Het werk ontstond in een van de woeligste tijden in China, rond 350 voor Christus. De 81 hoofdstukken waaruit het is opgebouwd zijn een zich steeds verdiepende meditatie over de Weg, 'de oorsprong van Hemel en Aarde'. Ze zijn gegoten in een poëtische vorm, vol aforismen en antithesen, en hebben ondanks alle tegenstrijdigheden een grote innerlijke samenhang.

Bart Kok: Het geheim van de klok. Elikser 2015

Mensen leven achterstevoren. Van verleden naar toekomst. Elke situatie wordt vergeleken met ervaringen uit het verleden en op basis van die vergelijking wordt het handelen bepaald. Dat doet het onderbewustzijn, volautomatisch en buiten beeld. Door ons te verbinden met een toekomst waarin we niet langer vastzitten in het verleden schep- pen we de opening om ons werkelijk van dit verleden te bevrijden. Het boek bevat ook een cd met meditaties die hierbij behulpzaam kunnen zijn.

Tineke Beeckman: Macht en onmacht.

Een verkenning van de hedendaagse aanslag op de verlichting De bezige bij Amsterdam

Onmacht regeert onze wereld. In de politiek is het onduidelijk wie de touwtjes in handen heeft. Op economisch vlak vrezen we crisissen zonder einde. Moderne techniek creëert niet alleen mogelijkheden, maar kan ook de vrijheden van burgers bedreigen.

Het denken Beeckman wil helpen om steviger in onze schoenen te staan. In Macht en onmacht ontleedt Beeckman welke ideeën ons gevoel van machteloosheid hebben versterkt. Ze zoekt ook uit welke ideeën ons weerbaarder en krachtiger kunnen maken.

* * *

*

We hebben zeker iets te vieren!: Wies' 10-jarig jubileum

Vick Nieuwenhuis, voorzitter kerkgemeente Zwolle

Rond september ontdekten we dat Wies Kuiper op 5 november 2015 al 10 jaar in het ambt als priester haar werk doet. Dit jubileum wilden we als Zwolse kerkgemeente zeker niet ongemerkt voorbij laten gaan.

Wies is niet het soort mens dat graag in de media verschijnt. Maar ook zij begreep dat we dit jubileum aan konden grijpen voor een PR-stunt. Zodoende heb ik de media in Zwolle benaderd. Tot onze positieve verbazing hapten er vele toe.

Binnen een periode van ongeveer een week werden er drie interviews gehouden en mochten we daarnaast één artikel zelf schrijven voor huis-aan-huis-bladen en een dagblad. Allen voorzien van een foto, genomen door een officiële fotograaf of onszelf. We hoefden geen keuze te maken tussen een 'gewone' foto of een foto in vol ornaat. Vanwege de hoeveelheid aandacht konden we voor beide kiezen, waarmee we vermoedden een ander publiek aan te spreken. De reacties van potentiële kerkbezoekers stromen nu al binnen na alle media aandacht.

Van het bovenstaande was Wies logischerwijs op de hoogte. Wat ze niet wist waren de voorbereidingen voor een feest. De heuglijke dag viel op een donderdag. Het kon geen toeval zijn dat daar de *Dienst van Heling* en *Heilig Lof* in de planning stond. In stilte hebben we de kerkgemeente opgeroepen in volle getalen aanwezig te zijn. En aldus geschiedde. Het moment waarop ik de kerk binnenliep met taart zal ik niet snel vergeten. Wies vroeg of ik iets te vieren had. Toen ik riep “we hebben zéker iets te vieren, het is 5 november”, kreeg ze een stralende lach, rode bloesem op haar wangen en sprankelende ogen.

Tijdens de dienst regelde ze haar zaken. Even Mgr Gert Jan iets toefluisteren achter het orgel. Na de dienst tegen Cor-

nelis zeggen “zet Gabriël maar in de sacristie”, waarbij ze doelde op het icoon van Gabriël. Gewone zaken die tijdens deze bijzondere dag meer dan anders opvielen.

Dat Wies een bijzondere bijdrage levert, is duidelijk. Een journalist noemde haar niet voor niets 'een fenomeen'. Daarom was het vanzelfsprekend om haar te verwennen met een enorme bos tulpen, enveloppe met inhoud, CD met gnostische muziek, en een armband met maria-afbeeldingen. Daarnaast kwamen spontaan speeches op bij mensen waaruit overduidelijk bleek hoe dankbaar we zijn voor Wies' haar wijsheid, daadkracht en organisatietalent. Meer dan dat werd de nadruk gelegd op haar kracht in de verstillingsdienst van

Heling. Deze diepgang brengt ons als kerkgemeente enorm veel. We hopen dat we hier nog lang van mogen genieten.

DE STAMTOR: ZATERDAG 7 NOVEMBER 2015

ZWOLLE 7

• **Wies Kuiper tien jaar priester bij Zwolse Vrij Katholieke Kerk**

‘Kerk is altijd vol, engelen zitten op de lege plekken’

Ze is vrouw, priester, 80 jaar en nog in actieve dienst bij de Vrij Katholieke Kerk. De Zwolse Wies Kuiper vierde haar tien-jarig jubileum als priester.

door Frans Ebeltyes

2WOLLE

In Nederland en (dus) ook in Zwolle viel het tien jaar geleden nog wel mee, maar toen tijd was het toch met wel een revolutie van enige betekenis dat de toen 19-jarige Zwolse dame Wies Kuiper priester werd gewijd in de R.K. kathedraal Kerk (VKK). „In Nederland waren we al wat verder in onze ontwikkeling”, aldus de eerste vrouwelijke priester, die dondersdag haar tienjarig priester-uileben vierde. Nu, als 80-jarige is ze nog steeds actief in studie, preken, sacramenten toelaten, pastoraat en alle andere vormen van kerkelijk werk. „Ik heb me om zo voortsittend Wick Nieuwenhuis afgeleid van mijn vader, die na zijn dood in 1976 werd gecanoniseerd”. Ze heeft een serintje kinderen en twee kleinkinderen.

Als dochter van Rooms Katholieke ouders in het Betuweelse Vullburg ging Wies Kuiper in Nijmegen naar een nonnenschool. Het was geen dogmatische schoolopleiding, maar de invloed van de kerk was duidelijk. Wies werd opgevoed met christelijke waarden, bracht, trouwde en kreeg kinderen. Het werk van haar man bracht haar in verschillende woonplaatsen, totdat ze uiteindelijk in Zwolle terecht kwam. De kerk was inmiddels behoorlijk op de achtergrond geraakt en ook een

ge de communie van de oudste zoon bracht daarin aanvankelijk niet veel verandering. „Dat wat de priester zei, zat voor mij achter het behang. Ik kon het niet pakken, het zei me niets.”

Warm bad
Op zaterdag van een kennis bezocht Wies een viering van de Vrij Katholieke Kerk, gevestigd in twee voorheen woonhuizen aan de Enkstraat in de Zwolse wijk Assendorp. Vanaf het eerste moment voelde het hier aan als een warm bad. Het ben ik niet meer weg gaan", vertelt de nu 10-jarige granger. "Hier was sprake van een ander denken dan in de traditionele kerk, van een ander begrip ook. Ik kwam in aanraking met de Theosofie, de eenheid van alle dingen en het onderzoek naar de onbenkende krachten in ons zelf. Het nadenken was anders. Het was hier veel breder dan bij de kerk. Het was vrijheid. Het was een andere manier van denken. Het was een andere manier van denken. Het was een andere manier van denken."

...
'Onze voorzitter geeft me een seintje als ik ga dementeren ofzo, maar voorlopig lijkt dat nog niet aan de orde'

Het was voor Wies Kuiper een verademing om niet te hoeven discussiëren over allerlei zaken als dogma's, verschillen tussen man-

en vrouwen, homoseksuelen en andere geschulpten die kerken kunnen verlaten. "God was niet geboren lieflijk, God was geboren als een heilige, waarlijk en liefd' voor iedereen".

Wies noemt zichzelf nieuwsgierig, een zoeker. Wat de kerken niet kan bieden is een pleisterbandje dat de pleisterrijtenschap bij de VKK wel bij haar. Haar (inderhoop) in de RKK-kerk werd erksd, dat was de reden waarom hij niet kwam. Hij had en wilde was geschiedde levende ook geen beletsel op, zodat ze een deugdzaamheid, een pleisterbandje van de doelen van de jaren verleden, lagere en hogere wadingen onderging, die haar uiteindelijk tien jaar geleden uit de kerken heeft afgebrachten. Bij de VKK zijn de pleisters niet dik getaald, zodat ze in diegenen, zoals vroeger gemeenten, niet kwamen. Hij heeft de kerken niet, net als alle andere kerken, maar wel de kerken van Nederland. Hij heeft de kerken van Nederland op zijn pleisterrijtenschap en op zijn handrijtenschap. Hij heeft de kerken van Nederland op zijn handrijtenschap. "Onze kerk is altijd wel de kerken die plekken worden ingemengd, door de zielen van de overleden en

VKK viert in februari 100-jarig bestaan

De VKK viert in februari reidwijd het 100-jarig bestaan. De kerk werd in 1916 in Engeland gesticht door enkele theosofische voormannen, die in uiterlijke vorm een (angepaste) RK-kerk genaden en heren zuss als worden mogen voor ze de len gel

kerk. Dogma's, zoals die voor gelovigen zijn beelden van Jezus Zoon van God, zijn niet erkend (al zijn de kerkleden zichzelf uitmaken dat wel of niet willen). Wel kent

soms ook gelezen uit de Koran of de Hindoeïstische Bhagavad Gita. Begrippen als 'vrijheid' en 'kerk' zijn niet vanzelfsprekend, maar worden vaak gebruikt om de waarden van de traditie te verkennen. De Vrijheid van goden en gemeen is een boek dat enkele hande van

* * *

Heel worden door deelnemen

Godsbeelden, levenstaken en liturgie, deel 2 *Paula-Willemin van Rooijen*

Dit artikel is een vervolg op Deel 1 van het artikel Godsbeelden, levenstaken en liturgie in het herfstnummer van Reflectie 2015. Daarin kwam de ontwikkelingspsycholoog Erik Erikson ter sprake die een verbinding legt tussen levenstaken en Godsbeelden. In dit vervolgartikel laat ik zien in hoeverre de liturgie door haar Godsbeelden helend kan werken op onvoltooide levenstaken.

Volledige wasdom volgens Erikson

Erikson stelt dat een goed en gezond leven, van kind naar volwassene, niet op rolletjes loopt, ook al wensen we dat eigenlijk wel. Volgens Erikson is leven juist een gaan van crisis naar crisis. Leven is het doorlopen van acht levenstaken. Acht goed doorlopen levenstaken vormen een compleet mens.

Elke levenstaak levert een bepaalde grondhouding op, waarmee deze mens zijn verdere leven tegemoet treedt. Er is dan dus ook sprake van een specifiek individuele kijk op de wereld, een wereldbeeld en levensbeschouwing. Individuele Godsbeelden hebben een directe relatie met individueel doorlopen levenstaken. Een positieve grondhouding, ontstaan door een goed doorlopen levenstaak, correleert met een positief Godsbeeld op het specifieke terrein van die levenstaak.

Positief voltooide levenstaken met bijhorende Godsbeelden.

Taak 1: Vertrouwen. Je hebt vertrouwen. Als jij een God (of Geest, of Bron van Leven, of ...) voorstelt als iets of iemand die alomtegenwoordig is, dan geeft jou dat vertrouwen.

Taak 2: Zelfstandigheid. Je hebt zelfstandigheid ontwikkeld. Je ervaart God als kracht die jou in je persoon-zijn bevestigt.

Taak 3: Initiatief. Je kunt het initiatief of initiatieven nemen. God is voor jou degene die met jou meeleeft en mee zoekt naar een plek waar goed te leven is.

Taak 4: Kunde. Je hebt het gevoel dat je het leven aankunt. God zie jij als iets/ iemand die een beroep op jou en jouw mogelijkheden doet, om deze wereld menselijk te maken. God heeft jou nodig.

Taak 5: Identiteit. Je hebt een duidelijke identiteit ontwikkeld. Jij zoekt naar meer kennis om te komen tot een helder beeld waarin God duidelijk een eigen gezicht heeft en duidelijk stelling neemt.

Taak 6: Intimiteit. Je bent tot intimiteit in staat en je kunt tegelijkertijd je grenzen behouden. Jij ziet God als positieve kracht, zoals liefde, die jou diep doordringt en je tegelijkertijd jezelf laat zijn.

Taak 7: Generativiteit. Je bent in staat zorg op je te nemen. Gods zorg voor ons krijgt gestalte in de menselijke zorg over en weer.

Taak 8: Integriteit. Je ervaart je leven als zinvol en je aanvaardt alle licht- en schaduwzijden. God is de diepste grond waarin jouw eigen bestaan volledig is verankerd.

Zelfreflectie en zelftranscendentie

Erikson is optimistisch: je hele leven blijft de mogelijkheid bestaan dat je eerdere levenstaken opnieuw uitwerkt. Die mogelijkheden nemen alleen maar toe, als jij je bewust bent van deze mogelijkheden. Telkens weer zijn er nieuwe kansen om onopgeloste problemen van vroeger te boven te komen.

In al deze mogelijkheden ligt een beroep besloten op twee belangrijke menselijke vermogens. Het vermogen dat we als mens in staat zijn over onszelf na te denken en onszelf te beschouwen, zelfreflectie. En het vermogen als mens om boven onszelf en ons huidige 'lot' uit te stijgen, zelftranscendentie.

Heel worden, heling

Heel worden, heling, omvat meer dan uitsluitend het medisch discours. Het beperkt zich niet tot genezing zoals dat wordt opgevat bij medisch erkende pathologische aandoeningen. Heel worden, heling, heeft te maken met gezondheid in alle opzichten.

De Wereldgezondheidsorganisatie (WHO) formuleert gezondheid bijvoorbeeld zo: "Gezondheid is een toestand van volledig lichamelijk, mentaal en sociaal welbevinden en niet slechts de afwezigheid van ziekte of gebrek." (Constitution WHO)

Heel worden kan inhouden: genezen, gezond maken (vooral van wonden gezegd), gezond worden, vergroeien, dichtgaan, beter worden, herstellen; figuurlijk bevrijd worden, kwijtraken. Het gaat over herstel van de natuurlijke orde naar lichaam, geest en ziel.

Liturgie: belevendigen van de geestelijke en emotionele mogelijkheden van de mens

De mens krijgt een centrale plaats in de liturgie van de Heilige Mis en de Diakenmis, als actief deelnemer in het bouwen van de tempel waarin God en mens elkaar ontmoeten. Het gaat om een actieve rol voor de denkende, voelende en willende mens. En op deze gebieden is sprake van al dan niet voltooide levenstaken en de correlerende Godsbeelden. Daarop gaan we deze liturgie onderzoeken ⁽¹⁾.

Als we kijken naar de liturgie van de Heilige Mis dan bestaat deze uit 33 onderdelen. Daarvan zijn er 15 gericht op het belevendigen van de geestelijke en emotionele mogelijkheden van de mens ⁽²⁾.

Qua mensbeelden, en de relaties van de mens in de kosmos, wordt in de liturgie het volgende uitgedrukt.

We horen en lezen mee: de aanroeping van het machtswoord van de Allerhoogste waaronder deze dienst zich stelt (Invocatie). Dat het daardoor mogelijk is alle onzuiverheid te verdrijven, en dat dat ook gebeurt. Dat het mogelijk is een geestelijke tempel te bouwen en dat dat ook gebeuren zal. We zingen: dat we thuis zijn bij God. Dat zonder fundament van apostelen en profeten, zonder Christus als hoeksteen, er helemaal niets te bouwen valt qua geestelijke tempel. Dat met die

medewerking het een heilige tempel wordt. Dat in ons, in ieder van ons, zich dat proces ook afspeelt. En zo worden wij, door de Heilige Geest, tot een bewuste woning voor God. Daarvoor is het nodig alle ongerechtigheid links te laten liggen. Dan pas spreek je de naam van Christus waarachtig uit. (Asperges en Lofzang)

We spreken knielend uit: dat wij als mens onsterfelijk geschapen zijn, door God, als beeld van Gods eeuwigheid.

Dat we in ons leven wandelen, dwalen en soms afdwalen. Maar dat door het verlangen dat God ons gaf naar Gods heerlijkheid wij de rechte weg weer terug kunnen vinden. Dat het mogelijk is rust te vinden in ons hart. Dat dat gebeurt als wij vrede vinden in God. Die weg trekt alles recht wat ons krom voorkwam.

We vragen God met liefde onze onvolmaaktheden te beschouwen en ons los te maken van onze fouten en ons te helpen ze te herstellen. Daardoor krijgen wij de mogelijkheid om a) volkomen doordrongen te raken van de glans van het eeuwige licht; b) een volmaakte spiegel te worden van Gods macht en c) het beeld te worden van Gods levende zorg voor de schepping (Confiteor).

Zittend horen we zeven cruciale eigenschappen van God: Liefde Wijsheid; Kracht; Schoonheid; Kennis; Orde; Tact; Toewijding. Als wij dat in ons ontplooiën staan wij volledig in Zijn dienst (eerste wieroking).

Knielend horen we diverse gebeden, maar elke week horen we dat Gods leven in alles is, in ons en in alle mensen. Dat het Gods leven is dat alles bezielt.

De geheiligde wens wordt uitgesproken dat wij er in zullen slagen Gods wetten te kennen en te begrijpen. Dan zal vrede en goede wil op aarde heersen (Gebed voor de vrede).

In het gewone Graduale zingen we, rechtop staand, dat het leven liefhebben hetzelfde is als de wijsheid dienen. Als je dat echt doet, is vreugde je deel.

God kan ons Zijn weg leren en als wij die kennen willen we die weg tot het einde gaan, God kan ons inzicht geven zodat wij 100% graag Gods wetten willen houden.

Het rechte pad kan groeien van het eerste glimpje van beginnen tot een alles verlichtende wasdom van volkomen volgroei zijn (Graduale).

Epistel- en Evangelielezing, geënt op de leidende gedachte of het thema van de dag, vragen ons mentaal de woorden te volgen die steeds weer verwijzen naar de essentiële waarheid dat iedereen in het 'ik ben ik en niemand anders' geen vervulling vindt, maar in het 'ik ben' in Christus, die de wereld dient.

We zingen, rechtop staand: Dat God Liefde is en Kracht en Waarheid en Licht. Dat de bestiering van de wereld geschiedt met Gods volmaakte gerechtigheid. Dat wij allemaal op weg zijn naar God en thuis zullen zijn bij God. Dat onze dienst aan God op de beste manier gestalte krijgt door onze medemensen naar beste eer en geweten te dienen. Dat zegent God graag. Dat veroorzaakt eeuwige vrede overall.

Nadat wij hebben deelgenomen aan de viering spreken we knielend uit in het Postcommunio: dat we ons voornemen en God vragen dat Gods hemelse gaven dusdanig in onze harten zijn ingekerfd dat al onze handelingen ervan doortrokken zullen zijn.

>>

Helende aspecten: liturgische mentale antwoorden op onvoltooiden levenstaken

Doorlopen, voltooiden levenstaken correleren met positieve Godsbeelden, stelt Erikson. Niet volledig doorlopen levenstaken spiegelen de specifieke onvolkomenheid in correlerende negatieve Godsbeelden.

De grondhoudingen die door al dan niet voltooiden levens-taken ontstaan bestaan mentaal gezien uit overtuigingen en beschrijvingen van mens en wereld. Het zijn de woorden waarmee we vertellen hoe wij de wereld zien. Andere woorden horen bij andere beelden.

Onze vrije wil maakt het mogelijk te willen veranderen. Vanuit een onderzoekende en actieve houding kunnen de verschillen worden geanalyseerd tussen de organisch in eigen leven gegroeide Godsbeelden en de positieve Godsbeelden in de liturgie. Dat levert een mentale dialoog op waarin eerdere denkbeelden kunnen worden onderzocht en bijgesteld. Daardoor kunnen nieuwe vragen ontstaan. Kunnen we inspiratie opdoen. Komen we op nieuwe ideeën. Kunnen kwartjes vallen. Kunnen de positieve beelden in ons systeem worden gegrondvest.

De antwoorden in de liturgie worden hier gerangschikt per onvoltooiden levenstaak. Dit gebeurt enigszins arbitrair, als voorbeeld, sommige antwoorden passen bij meerdere levenstaken.

Onvoltooiden taak 1: Wantrouwen. Dat God alomtegenwoordig is geeft je zeker geen vertrouwen. Je voelt je overal bespied en in de gaten gehouden door een alomtegenwoordige God.

Antwoord: wij zijn thuis bij God. Het is mogelijk dat in de mens zelf een heilige tempel oprijst waarin God daadwerkelijk aanwezig is en werkt. God leeft in ons

Onvoltooiden Taak 2: Onzekerheid. God bevestigt jou niet in je persoon-zijn. Je voelt je klein en onbeduidend ten opzichte van een Schepper.

Antwoord: Wij zijn onsterfelijk geschapen. Het is voor iedereen mogelijk doordrongen te raken van de glans van het eeuwige licht. En een volmaakte spiegel te worden van Gods macht. En een beeld te worden van Gods levende zorg voor de schepping.

Onvoltooiden Taak 3: Schuld. God leeft niet met je mee en zoekt niet met je mee naar antwoorden. De Bron van alle Leven is een rechter, die jouw fouten streng veroordeelt en bestraft.

Antwoord: Het verlangen dat God ons gaf naar Gods heerlijkheid stelt ons in staat ons te richten op God. En vrede en rust te vinden in God. God kijkt met liefde naar onze onvolmaakt-heden en vergeeft ons onze fouten. Wij hoeven niet volmaakt te zijn, dat is God.

Onvoltooiden Taak 4: Minderwaardigheid. God zit niet op jou te wachten. God is almachtig en daardoor is alles wat er gebeurt Gods werk. Jij denkt dat het geen zin heeft je controle op de wereld te proberen te vergroten omdat alles toch zo loopt als God wil.

Antwoord: God leeft in ons. God bezielt ons. Wij hebben de keuze terug te keren naar de rechte weg die leidt naar God. God kan ons die rechte weg leren en Gods wetten leren, wij kunnen daarmee zelfstandig aan de slag.

Onvoltooiden Taak 5: identiteitsverwarring. Geloof jij 'ergens wel' in God of een kracht in de kosmos, zonder dat je daar een duidelijk beeld, gedachte of voorstelling van hebt?

Antwoord: Vader, Zoon en Heilige Geest zijn de woorden die wij geven aan de werking van de schepping. Gods eigenschappen: Liefde Wijsheid, Kracht, Schoonheid, Kennis, Orde, Tact en Toewijding kunnen wij in ons ontplooiën.

Onvoltooide Taak 6: isolement. God is de totaal andere. Er is een onoverbrugbare kloof tussen de mens en God. Of, het andere accent dat bij deze taak kan ontstaan: Jouw voorstelling van God laat je daarin helemaal opgaan; een soort extase waarin je je zelf verliest en opgaat in een totaal andere werkelijkheid.

Antwoord: Christus is het fundament in ons. Onze vervulling ligt niet in het 'ik ben ik en niemand anders' maar in het 'ik ben' in Christus. Wij zijn allemaal op weg naar God en zullen thuis zijn bij God. God vraagt ons, met onze persoonlijkheid, te werken in de wereld.

Onvoltooide Taak 7: stagnatie. Wij zijn aan God een dienst verplicht, omdat God niet voor ons zorgt maar wij voor God moeten zorgen.

Antwoord: Onze vrijwillige dienst aan God krijgt op de beste manier gestalte door onze medemensen naar beste eer en geweten te dienen. Dat zegt God graag. Dat veroorzaakt eeuwige vrede overal. Want God zorgt voor ons. En met Gods steun en zegen zijn Gods hemelse gaven dusdanig in onze harten gekerfd dat al onze handelingen ervan doortrokken zullen zijn. Zodat we startklaar staan het nog beter te willen gaan doen in onze zorg voor onszelf en voor de wereld.

Onvoltooide Taak 8: weerzin. God is onvindbaar en de zoektocht naar God een onbegonnen, tot wanhoop stemmende taak.

Antwoord: God woont in ons. God bezielt ons. Het is mogelijk Gods wetten te kennen, Gods rechte weg te kennen, God te kennen. God droogt onze tranen. God doet ons rust vinden en leert ons vrede vinden in Zichzelf.

Helende aspecten: liturgische emotioneel-fysiologische antwoorden op onvoltooide levenstaken

Het mentale werkt natuurlijk niet uitsluitend op het mentale. 'Het mentale' afgrenzen van 'het emotionele' is alleen maar een onderscheid in categorieën, om het ergens duidelijk over te kunnen hebben. Uiterst nuttig, maar het is natuurlijk niet de hele werkelijkheid.

Mentaal heeft natuurlijk ook meteen 'lading', zeker als het gaat om verkreukelde zaken.

Emoties en verdriet zijn alleen maar meer 'lading' op eenzelfde aanknopingspunt.

Het uitkristalliseren van spanning, onrust en inbreuk loopt globaal van 'gewaarworden', naar 'emotie' of 'gevoel', naar 'gedachte'.

Taalbeelden, woordbeelden verwijzen naar meerdere lagen. Als er sprake is van spanning op het terrein van gedachten of woordbeelden, dan bevindt die spanning zich ook op het gebied van emoties en bij de lichamelijke gewaarwordingen. Bijvoorbeeld: er een hard hoofd in hebben, zwaar op de maag liggen, noem ze maar al die spreekwoorden met lichaamsdelen.

Lichamelijk worden onze organen belast door onrust en negatieve gedachten en gevoelens. Boosheid verzwakt onze lever, verdriet verzwakt onze longen, zorgen verzwakken onze maag, stress verzwakt ons hart en onze hersenen, angst verzwakt onze nieren. Ziekmakers voor ons lichaam liggen dan op de loer: verzuring, ontsteking, oxidatie, overbelasting van ons stress-systeem, overbelasting van alvleesklier en darm.

'Verkreukelingen', disharmonieën, hebben lading. Ze brengen spanning teweeg. Als spanning en onrust aanhoudt en

aanwezig blijft, blijven oude indrukken aanwezig en hebben hun invloed op het gehele organisme. Het verleden is als indruk actief gebleven en niet achtergelaten in het verleden.

We werken met ons lichaam tijdens de dienst. Lichamelijk in de afwisselende houdingen van zitten, staan knielen. We maken kruistekens en vouwen onze handen. We zingen 'Amen' en 'En met Uw Geest'. We zingen en resoneren mee, we worden klank.

Op elk van de terreinen van spanning of onrust is te inter-venieren.

Anders gezegd: in alles is een poort naar de hemel. Als 'hemel' hier wordt afgezet, in woordbeelden, tegen 'hel'.

Voorbeeld: Wierook en reuk

Wierook met specifieke samenstelling wordt gebrand en heeft een specifieke werking, vanwege de specifieke bestanddelen, op ons zintuig reuk.

Olibanum, een van de bestanddelen, bevordert de devotie. Devotie is de toewijding aan het hogere, een verheven vorm van verering (3). Psychodynamisch werkt olibanum als een bewezen effectief hulpmiddel bij angsten en brengt diepe rust bij onrust en drukte van lichaam en geest. Olibanum helpt om los te laten en bij een afscheid.

Benzoë werkt fel ascetisch en zuiverend op alle grovere vormen van onreine gedachten (4). In het Nieuwe Testament geldt ascese als het beoefenen van matiging, en als zodanig komt deze beoefening als thema of leidende gedachte op talloze zondagen in het liturgisch jaar van de Vrij-Katholieke Kerk voor (5).

Psychodynamisch heeft Benzoë de volgende werkingen: krachtige stimulans van het wortelchakra, geeft energie bij intellectuele arbeid, stimuleert fysieke kracht en energie, verdrijft boosheid, maakt emotionele banden met het verleden los, verlicht en zuivert de ruimte van negatieve gedachten, verlicht depressieve gevoelens, geeft rust en vrede bij mentale spanning, is opwekkend en blijmoedig makend.

In dit voorbeeld is ons zintuig 'reuk' de poort waar doorheen heling door de bestanddelen van de wierook inwerkt op alle gebieden in ons.

Voorbeeld: Wierook en stem

De wierook wordt gezegend met de woorden: "Wees gezegend door God, tot wiens eer gij zult worden gebrand." Bij het uitspreken van het woord 'God' wordt door de celebrant een kruisteken gemaakt over de net ontbrande wierook. Het gesproken woord levert hier ook weer woordbeelden op. Opgebrand worden tot Gods eer. Ook wij branden uiteindelijk op in ons lichamelijk pakje. Hoe eren wij zelf God? Gezegend wie-rook kan opstijgen tot God. Hoe maken wij ons tot een verge-lijkbare zegening die op kan stijgen en God kan bereiken?

Voorbeeld: Wierook en zien

Als de wierook wordt gebrand in de Heilige Mis dan is dat zichtbaar.

De wierook wordt gezegend. De zegen wordt uitgesproken met geheven rechter handpalm, gericht naar de wierook toe. Er wordt een kruisteken gemaakt. Deze gebaren zijn zichtbaar.

Het vat wordt gesloten en overhandigd. Dat zien we. Er is een kleine buiging, zien we. Het altaar wordt gewierookt, zien we ook. De tweede wieroking eindigt met de tekst: "Ons gebed stijgt met deze wierook tot U op, o God. Laat Uw heilige Engelen ons omringen en de zegen brengen van dit reukoffer."

Maar wat we ook zien is dat de wierook veel verder opstijgt boven het altaar.

*Basilica di Santa Maria del Fiore
of Duomo in Florence*

In oudere kerken stond het altaar doorgaans gecentreerd in een ronde koepel. Zoals hierboven in het opengewerkte van de tekening van de Basilica di Santa Maria del Fiore of Duomo in Florence is te zien. Die ronde koepel heet een Lantaarn.

In esoterische geschriften komt de verwijzing voor: Maria

is een lantaarn. Kort gezegd: Maria, als archetypisch beeld van het feminine gezicht van God, is een zinnebeeld van de ruimte waarin het offer, voor mens en wereld, plaatsvindt. In dit archetypisch beeld herkennen wij, bewust, onbewust of hoger onbewust, de veiligheid van de troost, toewijding, zorg, bescherming, tederheid en hulp om volmaakt te kunnen worden. In deze Heilige ruimte, waarin wij door het transcendente worden gevoed en omhuld, mogen onze tranen vloeien en kunnen we de hoogste troost vinden. Zodat wij geheeld worden naar geest, ziel en lichaam om zelf een vrijwillig offer voor mens en wereld te worden.

Resumerend: Onze onvoltooide levenstaken vinden hun oorsprong in residuen in onze persoonlijkheid, opgedaan in onze levensloop. Onvoltooide levenstaken hebben hun weerspiegeling in onvoltooide godsbeelden.

De positieve godsbeelden uit de Heilige Mis leveren mentale bouwstenen en emotioneel-fysiologische impulsen voor het voltooien van levenstaken, doordat levenstaken en godsbeelden met elkaar verbonden en verweven zijn.

Vooruitblik: De mogelijk helende aspecten van de liturgie op het individuele welbevinden door het doorbreken van Gods Werkelijkheid in het individu wordt onderzocht en besproken deel 3. En in deel 3 zal worden ingegaan op de vraag: in welke mate beïnvloeden onvoltooide levenstaken het kosmisch proces van de wording van de mens tot kosmisch burger?

Noten

(1) Het Sacrament van Heling, met juist het woord heling in de naam, wordt niet besproken. In dit Sacrament, voorheen 'genezingsdienst' genoemd, wordt de directe werking van Gods Werkelijkheid gevraagd en vanuit het transcendente gerealiseerd. Onder het zegel van Vader, Zoon en Heilige Geest werken de specifieke kwaliteiten van Christus, Rafaël en Onze

Vrouw direct helend in op de mens. Als gevolg daarvan ontstaan veranderingen, verbeteringen. Maar in de liturgie van de Heilige Mis en Diakenmis is een veel bewustere en actievere rol weggelegd voor de mens. Die daardoor zelfstandig in staat is deze mogelijkheden aan te grijpen onvoltooide levenstaken op te pakken en te volbrengen. Er is een verschil in aangrijpingspunt in de mens als je het Sacrament van Heling en de Heilige Mis en Diakenmis beschouwt.

(2) Het Credo dat hier niet zo zeer bijhoort, is eigenlijk al een deel van het meer abstracte, bovenzinnelijke van het daaropvolgende tweede deel van de Mis. Het is hier toch opgenomen vanwege de uitgebalanceerde verhoudingen die worden uitgedrukt in de relatie mens – medemens – God. Ook het Postcommunio hoort bij een ander deel van de Mis.

(3) Het subjectieve menselijke aanknopingspunt voor het ontwikkelen van Toewijding kan bijvoorbeeld zijn: toewijding aan God, of toewijding aan de Broederschap voor alle mensen, of toewijding aan Onze Lieve Vrouwe, etc.

(4) Ascese betekent algemeen gezien: het streven naar of het beoefenen van een reine levenswandel door de eigen hartstochten en begeerten te beteugelen en zelftucht toe te passen. Technieken om dit te bevorderen kunnen zijn dieet, sporttraining, meditatie tot zelfkastijding aan toe. Doelen van ascese hebben in de geschiedenis gevarieerd van: bereiken van een staat van reinheid, boetedoening, offering, verkrijgen van bovennatuurlijke krachten en verwerven van verdiensten voor in het hiernamaals.

(5) Theosofisch gezien gaat het om het afstemmen op manas (denkende mens) en buddhi (onderscheidingsvermogen, intuïtie, het orgaan van directe kennis, het bekleedsel van de godsvonk in ons), het voertuig van atman (de Universele Geest) waar doorheen atman werkt en straalt, en het zich afwenden van kama (het dierlijke in de mens). Manas, samen met kama, is onze persoonlijkheid.

Paula-Willemijn van Rooijen
(1963)

Zingevingstherapeut, auteur van 'Vragen om de dood' (2010), Dia-ken in de Vrij-Katholieke Kerk, Elektronicus, spreker van hondentaal, culinair thuischef, kunstenaar, en onophoudelijk mateloos gefascineerd door de grondslagen van dit universum.

* * *

*"Voor de ziel is er geboorte noch dood.
Wanneer ze eenmaal is, houdt ze nooit op met zijn.
Ze is ongeboren, eeuwig, immer-zijnd,
onsterfelijk en oorspronkelijk.
Zij sterft niet wanneer het lichaam sterft."*

Bhagavad Gita

En Wij Brengen het Licht

Lydia Schaap

'And We Bring the Light' Nicholas Roerich

En Wij Brengen Het Licht

*Toen Het Licht geboren werd
In een lichaam zo klein en fragiel
Verstilde de ster van Bethlehem
Een Grondtoon werd zacht ingezet*

*De Aarde beefde, hield de adem in
Door de geopende geboortepoort
Redde het Al het werk Zijner Hand
Kreeg Het Leven opnieuw weer zin*

*Hoe anders dan door dat Ene Licht
Met ontelbaar heldere stralen
Kan de mens Godeszoon zijn
De Bron neemt vorm aan in een gezicht*

*Toen toen nu was en nu toen
Het inzicht daagt van De Eeuwigheid
Is de mens elke minuut in het Vader's Huis
Waar alles geschiedt zonder 'doen'*

*Vanzelf leeft Het Ene door het mensenkind
De Lichtstroom die eeuwig stromen zal
Een laten drijven lost het zwemmen op
Dan rest De Stilte: 'Je bent bemind'*

*En nu brengen wij Zijn Licht
weer in het duister van de tijd
geven wij de fakkel verder door
al maar verder naar een oneindig vergezicht*

*Vrij van zorgen en gezwoeg
Licht als een vlinder in de wind
Vol vreugde en zachte trilling
Zingt Het Mysterie: 'Het is genoeg'*

Na het schrijven van het voorgaande gedicht, geïnspireerd op het schilderij van Roerich, herinnerde ik me een gedicht dat in het boek *De Meesters van het Verre Oosten* staat.

Daarin staat zo mooi verwoord, de uitnodiging van God aan de Ziel om 'verder te gaan'.

Het is die stromende beweging, die zich aan de mens voordoet als een oneindige verlichting van het Bewustzijn.

Moge Dit Licht Moeder Aarde en al haar kinderen, alles wat in haar beweegt, leeft en is, omschijnen en inspireren verder en verder te gaan.

Het oneindige proces van overgave aan Het Licht zich laten voltrekken in elk individu.

Zodat wij de lichtbrengers zijn, in en door Het Licht van Christus.

*"Wanneer u in uw leven een Rode Zee bereikt,
Wanneer, ondanks alles wat u kunt doen,
Er geen ontkomen aan, geen weg terug is,
Er geen andere weg is dan er doorheen:
Ken dan God met serene ziel,
En duisternis en storm zijn verdwenen.
God kalmeert de wind
God kalmeert de golven.
God zegt tot uw ziel: "Ga verder!
Ga verder! Ga verder! Ga verder!"*

(Uit: *De Meesters van het Verre Oosten*)

*

Opnieuw geboren worden

Reïncarnatie volgens het evangelie van Thomas en andere bronnen — Ojas Th. de Ronde

Het idee dat de menselijke ziel veel levens moet doormaken en telkens opnieuw moet 'incarneren' om haar uiteindelijke doel te bereiken bestaat al sinds mensenheugenis en leeft nog steeds in de Oosterse filosofieën en godsdiensten. Ook de eerste christenen waren ermee vertrouwd en met name in het evangelie van Thomas leert Jezus ons wat de betekenis ervan is. Maar toen het christendom in de vierde eeuw de officiële staatsgodsdienst werd, bleek dit niet meer te passen bij haar nieuwe rol in het Romeinse Rijk en verklaarde het Concilie van Constantinopel in 553 de leer van de reïncarnatie tot strafbare ketterij. Sindsdien heeft het idee van reïncarnatie in het Westen een verborgen leven geleid.

Maar de tijden zijn veranderd en toen er in het Westen door de Verlichting vrijheid van godsdienst werd gecreëerd, kwam het concept van meerdere levens als kans voor de ziel opnieuw in zwang, met name onder invloed van de theosofie en antroposofie. En op dit moment geeft de toegenomen individualisering van het spiritueel bewustzijn alle ruimte om dit thema opnieuw te onderzoeken.

Een eindeloze cyclus van steeds nieuwe levens

De eerste ideeën over 'reïncarnatie' vinden we in de Vedische tradities van de oeroude hindoeïstische agrarische Indusbeschaving in het huidige Pakistan en Noord-India. Ongeveer drieduizend jaar geleden formuleerden een aantal ascetische kluizenaars de mystieke en metafysische betekenis van de toen heersende Vedische religie voor hun leerlingen in de beroemd geworden Upanishads (1).

Wat zij toen formuleerden heeft sindsdien de mystieke tradities in Oost en West beïnvloed. Het gaat daarbij om de volgende stellingen. 1: Er is een onbegrensd oerbeginsel 'Brahman', het Bewustzijn waaruit alles is voortgekomen en waarheen alles terugkeert. 2: Het menselijke 'ik' (Atman, verwant met 'adem') is wezensgelijk aan dit beginsel - komt er uit voort en wil er naar terug - maar is tegelijkertijd hiervan afgescheiden door de illusies van de begeerten en het denken. 3: Door zelfonderzoek, bewustwording en meditatie kan de mens deze barrières overstijgen, contact krijgen met de Atman die hij wezenlijk is en zo één worden met Brahman. 4: Daarvoor zijn vele levens nodig en afhankelijk van hoe men zich in het huidige leven gedraagt ontwikkelt men een 'karma'. 5: De onbewuste of bewuste, slechte of goede daden die in dit 'karma' zijn verweven bepalen welk nieuw leven men toegewezen krijgt. 6: Een 'bewust en goed leven' is daarom van levensbelang voor een volgend leven. 7: Uiteindelijk volgt dan de versmelting met Brahman.

Het Boeddhisme, dat ongeveer vijfhonderd jaar later onder Gautama de Boeddha zijn vorm vond in dezelfde regio, ging hierin grotendeels mee, maar onderschreef niet het bestaan van een eeuwigdurend 'ik', 'zelf' of 'ziel'. Boeddha leerde wel dat het karma van een mens doorgegeven wordt in nieuwe 'wedergeboorten', die een eindeloze cyclus vormen van steeds nieuwe levens die aangedreven wordt door de mentale corrupties van de menselijke geest. Boeddha noemt dit het 'samsara', het pijnlijke 'rad van wedergeboorten' waarvan je je het beste maar zo snel mogelijk kunt bevrijden.

Is dat mogelijk? Boeddha heeft in zijn leven laten zien dat dit mogelijk is en hij ziet die kans tot bevrijding voor iedereen. Meditatie, onthechting en bewustwording in dit leven ziet hij daarbij als de beste uitweg voor de ultieme bevrijding, het 'nirvana' dat hij formuleert als een 'vrij worden van de cyclus van wedergeboorten'.

Incarneren in dit leven

Het is niet moeilijk bij de Griekse wijsgeren Pythagoras of Plato, die in hetzelfde tijdsgewricht leefden als Boeddha, soortgelijke ideeën over reïncarnatie te vinden. Plato spreekt helder over zielen die vanuit het licht incarneren als mens en hier op aarde een leven leiden vol beproevingen waardoor bewustwording plaatsvindt, waarna ze weer opstijgen naar het licht. Een wetenschapper als Dr.G. Quispel zei eens op een symposium over reïncarnatie en christendom: 'De reïncarnatie is bij Plato de grondvoorstelling voor alles. Volgens Plato weet een kind alles omdat het in een voorgaand bestaan de oerbeelden in de geestelijke wereld heeft aanschouwd.' (2)

Het is verleidelijk hier nader in te gaan op dit Griekse denken, maar liever beperk ik me op dit moment tot de bronteksten van het vroege christendom om daar sporen te zoeken van karma en reïncarnatie. En die vind ik niet alleen heel duidelijk in het evangelie van Thomas, maar ook in de canonieke evangeliën.

Om een voorbeeld te geven: in Johannes 9:1-3 lees ik een gesprek tussen Jezus en zijn discipelen over een man die blind is geboren. De leerlingen vragen Jezus: 'Rabbi, waarom is hij blind geboren? Om zijn eigen zonden of om die van zijn ouders?' Jezus geeft geen direct antwoord op deze vraag maar zegt dat de blindheid van deze man aanleiding is om Gods werk te laten zien: Jezus geneest hem van zijn blindheid. Maar de vraag van de leerlingen geeft aan wat men in die tijd over ziekten dacht: of de zieke had gezondigd vóór hij geboren werd – hetgeen betekende dat hij al eerder had geleefd – of zijn ouders waren schuldig aan een of andere overtreding. Dat de discipelen zo vanzelfsprekend juist deze vraag konden stellen lijkt er op te duiden dat de Joden in die tijd een besef hadden van karma en reïncarnatie als verklaring voor de pijn en ellende van dit leven.

Deze medaille heeft natuurlijk ook een keerzijde. Ook een goed en bewust geleefd 'vorig leven' heeft zijn effecten op dit leven. Dat lezen we bijvoorbeeld in Mattheus 17:10 - 11 waar Jezus aangeeft dat Johannes de Doper de herboren profeet Elia is. Eenzelfde uitspraak lezen we ook in Mattheus 11:13- 14, en in Mattheus 16:14 lezen we zelfs dat de mensen denken dat Jezus een herboren Johannes de Doper, Elia, Jeremia of een andere profeet is. Hieruit wordt duidelijk dat een groot mens in het verleden herboren kan worden om in de situatie van dat moment opnieuw het werk te doen waarvoor hij is geroepen.

Wijzen uit het Oosten

Soms wordt zo'n incarnatie boeddhistisch ingekleurd. Zo treffen we in Mattheus 2:1-27 een verhaal dat veel parallellen heeft met een Boeddhistische traditie om na de dood van een groot godsdienstig leider zijn hergeboorte in een ander pasgeboren kind te onderzoeken. We kennen dat ook nog in onze

dagen: een stervende Dalai Lama geeft met tekenen aan in welk kind, waar en wanneer hij gereïncarneerd zal worden en een aantal wijze lama's gaan op zoek om dit kind te vinden.

De drie Wijzen uit het oosten, door Giotto

De historicus Holger Kersten beschrijft in zijn boek *Jezus leefde in Indië* ⁽³⁾ de parallellen hiervan met het verhaal over de drie wijzen uit het Oosten die volgens Mattheus na de geboorte van Jezus in Jeruzalem aan de toenmalige dictator Herodes kwamen vragen: 'Waar is de pasgeboren koning der Joden? Want wij hebben zijn ster in het oosten gezien en zijn gekomen om hem hulde te brengen.' Kersten komt tot de conclusie dat we hier met een Boeddhistische traditie te maken hebben die een aanknopingspunt heeft gevonden in de christelijke traditie en daarmee 'gekerstend' is.

De boeddhistische grondstructuur van 'goed karma en reïncarnatie' is duidelijk herkenbaar: uit een bijzondere constellatie van de sterrenhemel maken wijze lama's in het Oosten op dat na vele levens van meditatie en compassie een oude, wijze ziel voor een nieuw leven op aarde heeft gekozen en zij gaan op weg om hem hulde te brengen. Mattheus verwerkt nieuwe elementen hierin en bracht ons zo het 'verhaal van de magiërs uit het Oosten' om de universaliteit van de Joodse Jezus en zijn messiaans koningschap te illustreren.

Was men in die dagen met het Boeddhisme bekend? Historisch gezien wel. Het verhaal in Mattheus eindigt met 'de vlucht naar Egypte voor de woede van Herodes'. Dat kan historisch juist zijn, want in die tijd leefden er veel Joden in Egypte en alleen al in Alexandrië 200.000. Jozef, Maria en hun kind Jezus waren daar veilig voor Herodes.

Maar we weten nu ook dat in die stad een grote boeddhistische gemeenschap woonde rond een 'Vihara', een Boeddhistische Academie met talloze schoollokalen, gastenverblijven, parken, baden en een theetuin. Volgens Kersten is het goed denkbaar dat Jezus in zijn jeugd door Boeddhistische leraren in Alexandrië is ingewijd in de wijsheid van de Oosterse filosofieën. Het verhaal van Lucas 2:47 waarin verteld wordt dat de twaalfjarige Jezus, terug in de tempel van Jeruzalem, de priesters daar versteld deed staan over zijn wijsheid, sluit hier goed bij aan.

Doel van de incarnatie: bewustwording hier en nu

Het evangelie van Thomas geeft een prachtig beeld van Jezus als Wijsheidsleraar. Hij spreekt hierin tot een publiek dat het moeilijk heeft in dit leven en uitkijkt naar de nabije toekomst waarin God een einde zal maken aan alle leed, geweld en angst en zijn Koninkrijk op aarde zal vestigen. Dan zal er geen geweld, ziekte of dood meer zijn, dan is het doel van de cyclus van alle levens bereikt. Een onmogelijke utopie? Men voelt aan den lijve dat het nog niet zover is, maar kan Jezus misschien vertellen hoe lang dat nog kan duren?

Jezus geeft verrassende antwoorden. Hij zegt dat hij wijsheid predikt die de dood overstijgt. Dat zijn ook de eerste woorden van Jezus in het evangelie van Thomas. In logion 1 zegt Jezus krachtig en zonder aarzelen: *'Iedereen die deze woorden verstaat, zal de dood niet smaken.'*

Is het dan echt mogelijk dat in dit leven het einddoel van alle voorgaande levens wordt bereikt en dat er geen nieuwe incarnatie meer nodig is? Ook daar is Jezus helder over. Hij zegt dat waarachtige zelfkennis je hier en nu bevrijdt uit de tijdsboog en fysieke ruimte waarin wij als menselijke persoon gevangen zitten. Jezus verwijst hiermee naar het transpersoonlijke bewustzijn dat ieder mens bij zijn geboorte als mogelijkheid heeft meegekregen en dat door zelfonderzoek gewekt kan worden. De gnostische christenen noemden dit 'gnosis', 'kennis van het hart', 'wijsheid van de ziel', of ook 'Christusbewustzijn'.

Waarachtige zelfkennis overstijgt de onbewuste afgescheidenheid die voor het persoonlijke ik de enige werkelijkheid lijkt en maakt ieder mens deelachtig aan de Eenheid van wat is. In elk leven kan dit gerealiseerd worden. Zonder zelfkennis blijf je een zoekende, blind voor het Geheel van de werkelijkheid. Hierover zegt Jezus in logion 67: *'Wie alles weet maar niet zichzelf kent, die mist het Al.'*

Is er voor een gerealiseerde dan geen verleden of toekomst meer? In de Joodse traditie speelt de eigen historie en de toekomstige eindtijd een belangrijke rol, maar de toehoorders van Jezus verstaan dat als een moment in de geschiedenis. Jezus probeert hen daar boven uit te tillen door hun termen over te nemen maar tegelijkertijd daaraan een nieuwe betekenis te geven, een betekenis op zielsniveau waar geen begin of einde bestaat. Daarom zegt hij in logion 18: *'Waar het begin is zal ook het einde zijn.'* En hij laat er op volgen: *'Gelukkig hij die staat in het begin. Hij zal het einde kennen zoals het is en de dood niet smaken.'*

Hoe is dan het einde? De leerlingen blijven Jezus er naar vragen, zoals bijvoorbeeld in logion 51: *'Zijn leerlingen vroegen hem: Wanneer zullen de doden rust vinden en wanneer zal de nieuwe aarde komen?'* En opnieuw gebruikt Jezus hun eigen termen om hen op het mysterie van het hier en nu te wijzen dat alleen door waarachtige 'gnosis' gekend kan worden. Hij zegt: *'Wat je nog verwacht is al gekomen, maar je herkent het niet.'*

Kansen in een leven na de dood

De gnostische christenen beseften dat niet iedereen in dit leven tot deze realisatie van de werkelijkheid kan komen. Maar dat betekende niet dat deze nog niet gerealiseerde mensen voor eeuwig verloren waren. Er was ook altijd nog na de dood kans om het licht van de waarheid te vinden. Wat dit betreft verschilden ze niet veel van bijvoorbeeld de Tibetaanse Boeddhisten die – helemaal in de lijn van hun idee van de talloze

levens die een ziel moet doorlopen – daar zelfs een handleiding voor geschreven hebben die wij kennen als de ‘Bardo Thotrol’ (4). Nauwkeurig wordt daarin aangegeven hoe de ziel na de dood het licht ziet en de laatste gevechten kan leveren met de demonen van het kwaad om ze te overwinnen. En als de ziel ook deze strijd verliest gaat ze zich weer voorbereiden op een nieuwe incarnatie.

Dit boek vertoont veel parallellen met het evangelie van Maria Magdalena (5) dat een goed voorbeeld blijkt van hoe de gnostische christenen dachten. Deze christenen die leefden in de derde eeuw onder het dictatoriale schrikbewind van de Romeinen ervoeren hun leven als beheerst door de ‘Machten van het Kwaad’, die zij beschreven als machtshongerige Archonten die vanuit een andere dimensie het leven hier op aarde probeerden te beheersen. Op mythische wijze beschreven de gnostische christenen het geweld en terreur van hun dagen als veroorzaakt door deze Archonten. En zij vertelden elkaar als geheime kennis dat men door ‘gnosis’ de illusie hiervan kon doorzien en er zo bevrijd van worden. Dit ‘doorzien’ kan hier op aarde gebeuren maar ook na de dood.

Zo lezen wij het ook in het evangelie van Maria Magdalena. Het beschrijft de spirituele evolutie van een mens op aarde en geeft ook een beschrijving van de ziel na de dood langs de demonische Archonten. Het beschrijft de zeven dimensies waardoor de ziel is afgedaald vóór de geboorte en waar de ziel na de dood weer doorheen moet om zelf Licht te worden. Heel plastisch vertelt het van enkele twistgesprekken tussen de ziel en een demonische Archont. Wonderlijk genoeg vertoont deze hemelvaart van de ziel veel overeenkomsten met het Tibetaanse boek over het leven na de dood, de ‘Bardo Thotrol’.

Maar misschien is dit ook niet zo verwonderlijk. Deze ideeën en overtuigingen leefden in oude tijden en vonden op verschillende manieren hun uitdrukking in heilige teksten zowel in Oost als West. Ook de in die tijd beroemde kerkleraar Origenes (185-254) uit Alexandrië speculeerde over ‘de pre-existente ziel’ die incarneert in een mens en over de hemelvaart van de ziel na de dood en het ‘herstel van alle dingen’ als ieder bewust en vol compassie zou leven.

Voor dit moment ben je geboren

In de eerste eeuwen van het christendom kon men hierover nog vrij speculeren omdat er nog geen duidelijke leer, ethiek en organisatie uitgekristalliseerd was. Maar toen de kerk in de vierde eeuw tot staatsgodsdienst werd uitgeroepen eisten de keizers dat de kerk met een heldere geloofsleer kwam die in enkele artikelen en riten kon worden samengevat, geschikt was voor de massa’s, goed georganiseerd kon worden en loyaal was aan de keizerlijke dictaten. Zo ontstond de kerkelijke orthodoxie.

In dat beeld pasten de gnostische christenen met hun geïndividualiseerd religieus bewustzijn niet en werden zij tot ‘heterodoxe ketters’ verklaard en uit de staatskerk gestoten. Dit proces duurde enkele eeuwen en leidde bijna automatisch tot het tot ketterij verklaren van de stellingen van Origenes en van alles wat met reïncarnatie te maken had op het Tweede Concilie van Constantinopel in 553.

Maar de natuurlijke gang van zaken laat zich niet zo maar verdringen. In de loop van de geschiedenis verloor de christelijke kerk in het Westen haar positie als beschermde staatsgodsdienst en zorgde de beweging van de Verlichting voor scheiding van kerk en staat en tenslotte voor een erkenning van vrijheid van godsdienst. Toen kwam er ook weer ruimte

voor het idee van meerdere levens die een ziel mag doormaken om haar doel te bereiken en waren het met name de theosofie en antroposofie die deze concepten weer terugbrachten, met name in het Westen.

Dit stuitte aanvankelijk op heftig verzet van de nieuw ontwikkelde materialistische wetenschap die de realiteit wilde terugbrengen tot wat met de zintuigen waar te nemen is en die geen goed woord over had voor het idee dat er ook een onzichtbare werkelijkheid zou kunnen bestaan. Maar in de twintigste eeuw is daar verandering in gekomen door de wetenschap van de kwantummechanica en op dit moment wordt ook het adagium van ‘brain over mind’ door een aantal wetenschappers in twijfel getrokken en staat men meer open voor ‘mind over brain’. Een aantal wetenschappers pleit daarom nu voor een nieuw wetenschappelijk paradigma dat veel meer ruimte geeft aan onderzoek naar ‘bovenzinnelijke krachten en gebeurtenissen’.

Hierdoor komt er meer ruimte om ook serieus onderzoek te doen naar kinderen die exact kunnen vertellen waar en wanneer hun ‘laatste leven’ plaats vond (6). Ook voor de ervaringen van mensen die klinisch dood waren en weer ‘terugkwamen’ komt wetenschappelijke belangstelling (7). En in talloze tijdschriften vinden we een toenemende popularisering van de concepten van reïncarnatie en karma.

bron: ‘www.wanttoknow.nl’

Dit geeft ruimte om ook in onze dagen opnieuw serieus met elkaar in gesprek te gaan over belangrijke vragen als ‘waar komen we vandaan en waarheen gaan we?’ In het evangelie van Thomas geeft Jezus ons daarbij het advies: ook als het waar is dat de ziel die je bent in steeds nieuwe levens terugkeert, laat je daardoor niet te veel afleiden maar let vooral op dit leven. Want dit is het moment waarop je boven je persoonlijke beperkingen kunt uitkomen, je zelf kunt realiseren zoals je werkelijk bent en zo Gods Rijk kunt binnen gaan. Voor dit moment hier en nu ben je geboren.

Noten

- 1- De Upanishads, Vertaald en toegelicht door Wim van de Laar, Hilversum. Uitgeverij Nachtwind, 2015.
- 2- Symposium over reïncarnatie en Christendom, Driebergen, 24 april 1995.
- 3- Holger Kersten, Jezus leefde in Indië, München, 1983.
- 4- Een uitstekende vertaling is te vinden in W.Y.Evans-Wentz, The Tibetan Book of the Dead, Oxford, 1957.
- 5- Het evangelie van Maria Magdalena, Berlijnse Codex, opgenomen in de Nederlandse uitgave van de Nag Hammadi teksten, uitgave 1977.

6- Ian Stevenson, Bewijzen van reïncarnatie, Deventer, Ankh-Hermes, 2000.
 7- Zie bijvoorbeeld: Kenneth Ring, 1980. Life at Death: A Scientific Investigation of the Near-Death Experience, New York, Coward, McCann and Geoghegan and New York, Quill, 1982.
 Raymond A. Moody, Life after Life: The Investigation of a Phenomenon - Survival of Bodily Death, Bantam, New York, 1975. Nederlandse vertaling: Leven na dit leven, Strenght, Naarden, 1986.

Elisabeth Kübler-Ross, Over de dood en het leven daarna, Ambo/Anthos, Amsterdam, 1985. Susan Blackmore: Dying to live, near-death experiences (1993).
 Pim van Lommel, Eindeloos Bewustzijn, Ten Have, Utrecht, 2007.
 En bijvoorbeeld de artikelen van Aat de Kwant in dit tijdschrift.

* * *
 *

Wat is binnenin ons?

Paul van Oyen

Als we een keer ernstig nadenken over ons leven zullen we tot het inzicht komen dat er iets mist in wat we erover denken te weten. De betekenis van het leven ontgaat ons.

We zoeken er allemaal en op verschillende manieren naar, soms indringend en soms komt de vraag niet verder dan de oppervlakte. Na enig onderzoek komen sommigen tot de conclusie dat we niets missen, zodat zij niet verder zoeken. Anderen denken iets te vinden en nemen daar genoegen mee soms voor een korte tijd en soms voor de rest van hun leven. Maar anderen blijven zoeken en blijven de vraag stellen omdat zij het missende stuk maar niet kunnen vinden.

Fundamentele vragen

We kunnen ons een aantal fundamentele vragen stellen:

- Wat is deze schepping in feite, wat is de aard ervan en waarvoor dient zij?
- Hoe kwam de schepping tot bestaan, waaruit kwam zij voort en hoe wordt zij in stand gehouden?
- Wat is mijn eigen taak hierin, wat is mijn relatie tot de schepping en wat is het doel van mijn leven?

In feite zijn wij het grootste deel van onze tijd 'er niet bij'. Wij vinden het veel prettiger om maar wat weg te dromen in onze geest die we dan vullen met rondcirkelende gedachten, met vergelijkingen en met onsamenvhangende gedachteflarden. Zo leven we gedurende een groot deel van onze tijd - en van ons leven - in een zelfgeschapen droomwereld vol gekoesterde wensen, gedachten, zogenaamde principes en utopische idealen. Wanneer iemand ons uit deze droomwereld wakker schudt, worden we boos en nijdig. Te leven in zo'n droomwereld is onze eigen keus en daarom is het mogelijk er uit te stappen en het dromen te stoppen.

Werkelijk zien

Hoe inspirerend kan het dan zijn om de schoonheid van een bloem te zien of van een veertje dat danst in de lucht, of van de overweldigende natuur of zelfs de schoonheid van een mug als we er werkelijk naar kijken in plaats van die plompverloren na te jagen en dood te slaan. Wanneer we op straat lopen, kunnen we met onze aandacht bij het lopen blijven en voelen hoe de voeten over het trottoir gaan alsof ze op een luchtkussen lopen! Wat een verschil met mechanisch over straat lopen met ons dagdromende hoofd vol irrelevante zaken. Als we wakker worden, heeft dat een onmiddellijk effect op de aard en de intensiteit van ons bewustzijn terwijl we meteen verbonden raken met de subtiele opbouw van de schepping. We staan eveneens keer op keer versteld over de vindingrijkheid en creativiteit van waaruit de schepping is en wordt opgebouwd.

Creativiteit

Deze creativiteit komt voort uit Moeder Natuur. Moeder Natuur is niet een vaag begrip halverwege tussen een religieus droombeeld en de harde idealen van - bijvoorbeeld - de *Save the Earth* beweging. Zij is de Natuur zelf van ons bestaan. Zij is de ene kant van onze tweevoudige natuur. De andere kant is onze eigen innerlijke stilte die absoluut is en voorbij de schepping. Beide kanten staan bekend als scheppingskracht (Shakti) en als de basis van die kracht of van dat scheppend vermogen (Shaktimāna). Samen vormen zij onze ware essentie: bewustzijn, intelligentie en gelukzaligheid: **sat-cit-ānanda**.

Binnenin

Als we vreugde en innerlijke vrede willen ondervinden is het zinloos die buiten onszelf te zoeken. Echt geluk en echte vrede zijn binnenin ons aanwezig, in ons hart. Zij zijn de uitdrukking van zuiver bewustzijn. Maar als we er niet naar op zoek gaan zullen zij ons steeds ontglippen en laten zij ons gewoon wegdromen. Wij moeten in onszelf zoeken naar geluk en vrede en dan zullen we verbaasd staan hoe snel we die zullen tegenkomen. Jezus zegt: Het Koninkrijk van God is binnenin u (Lk 17,21). Shri Krishna zegt: Dit inwonende Zelf dat in iedere belichaming aanwezig is, is onverwoestbaar (Bh. Gita II,30). In de volheid van aandacht wordt eenheid weer gevonden. Dan is er geen binnen en geen buiten meer. Dan is God overal. Die staat heet Godvrezendheid of yoga.

* * * * *
 * * *
 *

Leven zonder Waarom — Eenvoud bij Meister Eckhart

Welmoed Vlieger

Het heeft ruim zeven eeuwen geduurd voordat zijn werk opnieuw in de belangstelling kwam, maar tegenwoordig staat Meister Eckhart (ca. 1260 – 1327) bekend als één van de grootste mystici van de westerse geschiedenis. Hoewel sommige Eckhart-deskundigen betwisten of de Duitse dominicaan – vanwege zijn rationalistische denkwijze – eigenlijk wel getypeerd kan worden als mysticus, vormt de unio mystica, de goddelijke eenwording, de onbetwiste hoeksteen van zijn prediking.

Nu is er wel iets bijzonders met die mystieke eenwording bij Eckhart, namelijk dat deze onmogelijk door een mens gevonden of bereikt kan worden om de eenvoudige reden dat God en mens in de kern nooit van elkaar gescheiden zijn geweest en ook nooit zullen zijn. God is zo ontzaglijk nabij, dat de mens, in zijn diepste grond of wezen, zelfs volledig met hem samenvalt. Eckharts mystiek draait dus niet zozeer om eenwording (in de zin van ‘ver-eniging’ van wat daarvoor nog gescheiden was) maar om eenheid, oftewel: om wat is. En hier blinkt Eckhart uit in eenvoud: we hoeven helemaal nergens naartoe, er valt niets te bereiken, want we zijn er al. En je kunt nu eenmaal niet bereiken wat er al is.

Met deze zeer beknopte samenvatting van Eckharts mystieke boodschap raken we niet alleen aan de eenvoud ervan maar ook aan een soort spanningsveld, er wringt iets in die boodschap. Want wat valt er in mystiek opzicht nu eigenlijk nog te zeggen, te doen of te ontdekken als het ultieme doel – de goddelijke eenheid – helemaal geen doel blijkt te zijn maar een soort ingeboren gegeven is? En belangrijker nog: als wat Eckhart zegt waar is, waarom ervaren we die eenheid (door-gaans) dan niet?

In dit artikel wil ik ingaan op bovengenoemde vragen aan de hand van enkele in het oog springende citaten van Eckhart. Uiteindelijk zullen we zien dat eenvoud voor Eckhart uitdraait op een praktische levenswijze die niets meer voor zichzelf oogt maar die ‘zijn laat’; een leven zonder waarom.

De eeuwige geboorte

Wat Eckhart onder andere zo uniek maakt is de wijze waarop hij zich uitdrukt, de taal die hij gebruikt om zijn leringen en inzichten over te brengen. Wanneer hij in zijn preken over de goddelijke eenwording of eenheid spreekt, gebruikt hij graag woorden en beelden die samenhangen met de thematiek van de geboorte. Zo zegt hij dat God zichzelf onophoudelijk in de ziel ‘baart’ en dat de ziel ‘zwanger’ is van God. Hij spreekt niet over de eenwording van God en mens maar over de ‘Godsgeboorte in de grond van de ziel’.

Nu is het met die Godsgeboorte nog niet zo eenvoudig gesteld, als we Eckharts preken erop nalezen. Niet alleen gaat er een complexe gedachtegang achter schuil (waar ik in dit artikel ruimschoots op in zal gaan) ook is het nu juist het bijzondere taalgebruik van Eckhart waar de beginnende lezer aan moet wennen. Hoewel Eckhart in verschillende preken over de Godsgeboorte spreekt komt zijn leer nog het meest helder naar voren in de zgn. Gottesgeburtszyklus, een cyclus van vier preken waarin Eckhart de essentie van zijn mystieke prediking – de Godsgeboorte in de grond van de ziel – stap voor stap uiteen zet.⁽¹⁾ Laten we de allereerste zin van deze prekencyclus eens nader onder de loep nemen.

Wij vieren hier in de tijd dat de eeuwige geboorte, namelijk: het gebaard hebben en zonder onderbreking in eeuwig-

heid baren van God, dat diezelfde geboorte nu is gebeurd in de tijd in menselijke natuur.

Toegegeven, het lijkt op het eerste oog een wat omslachtige manier om over de eenwording van God en mens te spreken, toch vat deze zin heel precies samen waar het Eckhart in de kern om gaat en waarin hij zich van veel andere westerse mystici onderscheidt. Als we de zin nauwkeurig lezen en bedenken dat de preek rond de kerstviering ten gehore werd gebracht ligt het voor de hand dat Eckhart met de ‘eeuwige geboorte die nu is gebeurd in de tijd in menselijke natuur’ doelt op de geboorte van Jezus Christus. Inderdaad vormt de geboorte van de Zoon het centrale thema van de prekencyclus, maar Eckharts mystieke boodschap reikt verder dan de heuglijkheid van deze specifieke historische gebeurtenis.

Eckharts intentie wordt duidelijker in het licht van de middeleeuwse traditie die de geboorte van God voorstelt als een drievoudige geboorte: de eeuwige geboorte van de Zoon uit de Vader, de historische geboorte van Christus uit Maria, en tot slot de geestelijke geboorte van Christus in de gelovige. Eckhart concentreert zich op de derde geboorte, de geboorte van God in de menselijke ziel. Dit betekent niet dat Eckhart vooral geïnteresseerd is in één aspect van de drievoudige Godsgeboorte. Hij interpreteert de drievoudige geboorte daarentegen als een enkele gebeurtenis, in die zin dat de eeuwige en de historische geboorte in de geestelijke geboorte opgenomen zijn. De verschillende betekenissen van de Godsgeboorte smelten bij Eckhart als het ware samen in deze ene geboorte; de eeuwige geboorte van God in de ziel.

Nu is die Godsgeboorte of goddelijke eenwording voor Eckhart niet iets wat slechts een enkele uitverkorene op een goed moment en onder bepaalde gunstige omstandigheden in zijn of haar leven ten deel valt, maar een permanent gebeuren dat hier en nu, onophoudelijk en in ieder mens plaatsheeft. Eigenlijk kunnen we daarom niet spreken van eenwording, want dat suggereert dat er voorafgaand aan die eenwording een onderscheid tussen mens en God bestaat. Dat onderscheid is er niet bij Eckhart. ‘Gods grond en mijn grond is één grond’, luidt een van zijn beroemde uitspraken. In de grond van de mens is pure, eeuwige eenheid, en dát is, aldus Eckhart, wat we hier in de tijd vieren.

Maar let op die woordjes ‘in de tijd’. Hiermee doelt hij niet zozeer op een aspect of kenmerk van de werkelijkheid als zodanig, maar op de werkelijkheid zoals wij mensen die begrijpen en waarnemen. We worden geboren, worden gaandeweg ouder, en uiteindelijk sterven we. Zo ervaren wij, in een notendop,

het menselijk bestaan: als een verhaal met een begin en een einde. Een wegtikkende klok. Eckhart had ook kunnen zeggen: 'wij viëren hier in de ruimte...' enz., want behalve door de tijd wordt onze werkelijkheid door nog een ander fenomeen gekarakteriseerd: de ruimte. Wij ervaren de werkelijkheid niet alleen als een zich langs de lat van de tijdelijkheid voltrekkend iets, maar ook als een wereld waarin de dingen naast, bij, onder, op, achter, in, tussen en met elkaar bestaan. Kortom: een wereld waarin we de dingen als onderscheiden van onszelf en van elkaar ervaren.

Twee perspectieven

In God is er geen sprake van zoiets als 'tijd' en 'ruimte' maar alleen van eeuwigheid, onbegrensdheid, eenheid. Kort gezegd is de werkelijkheid van de mens er een van tijdelijkheid en onderscheid, terwijl de werkelijkheid van God eeuwigheid en eenheid is. Als we Eckhart nu mogen geloven baart God deze goddelijke werkelijkheid – d.i. zichzelf – zonder onderbreking en in eeuwigheid – d.i. voorbij tijd en plaats – in de tijd in menselijke natuur – dat is: in de mens. Goed beschouwd handelt Eckhart dus twee perspectieven: een menselijk en een goddelijk. Je zou in moderne bewoordingen ook kunnen zeggen: een begrensd, dualistisch perspectief en een onbegrensd, non-dualistisch perspectief. Ik gebruik hier het woord perspectief omdat de goddelijke eenwording bij Eckhart geen concrete gebeurtenis is maar een puur geestelijke aangelegenheid. De Godsgeboorte vindt plaats in het intellect en nergens anders. Nu moeten we het woord 'intellect' ruim opvatten. In Eckharts tijd heeft dit begrip niet alleen betrekking op het rationele denken maar ook op alle emoties, ervaringen, voorstellingen, herinneringen, associaties etc. Het goddelijk perspectief is vrij van alle tijdelijkheid en onderscheid en wordt daarom door Eckhart als zuiver intellect beschouwd.

Eckhart speelt in zijn preken voortdurend met voornoemde perspectieven. Hij wisselt ze vaak ongemerkt, heel plotseling en subtiel met elkaar af waardoor we gemakkelijk op het verkeerde been worden gezet en zelfs de indruk kunnen krijgen dat zijn prediking een zekere inconsistentie bevat. Maar schijn bedriegt. Waar het Eckhart om gaat is dat we de relativiteit en beperktheid van ons eigen denken en waarnemen gaan inzien. En dit doet hij door hier een radicaal ander perspectief tegenover te plaatsen dat zich niet laat vatten of omschrijven in de lijn van gebruikelijke woorden, associaties, en logische wetmatigheden, omdat het de goddelijke eenheid zelf present wil stellen.

De eenwording of eenheid van God en mens houdt niet zozeer in dat deze twee perspectieven zich verenigen, maar dat het menselijk perspectief helemaal wegvalt, verdwijnt. Dat klinkt nogal heftig maar dit hangt ook samen met de manier waarop wij hier naar kijken. Wij zijn van nature geneigd om de goddelijke eenwording (zoals alle andere dingen) op te vatten als iets tijd/ruimtelijks, als een 'gebeurtenis' die ergens in een bepaalde tijdsspanne plaatsvindt. We kunnen niet anders. Vanuit goddelijk perspectief is de eenwording van God en mens niet zoiets als een gebeurtenis met een begin en een einde, maar een eeuwig, zich continu voltrekkende dynamiek die alle tijd/ruimtelijke betrekkelijkheid en beperktheid overstijgt. Hoezeer we ook ons best doen, wij kunnen ons van deze dynamiek geen concrete voorstelling maken. Elke voorstelling brengt immers beperkingen met zich mee waar deze dynamiek zich volkomen aan onttrekt. En hiermee hebben we ook meteen het radicale onderscheid tussen God en mens te pakken, het onoplosbare spanningsveld dat met de unio mystica gegeven is.

De eenheid en het 'ik'

Het onoverbrugbare onderscheid tussen mens en God vindt zijn oorzaak in de onmogelijkheid om ons beperkte begripsvermogen of intellect te overstijgen en op te klimmen naar het eenheidsperspectief van God. Eckhart is hier heel radicaal in:

Je moet niet verwachten dat jouw intellect zo kan groeien dat je God zou kunnen kennen. Integendeel, zal God goddelijk in jou lichten, dan draagt het natuurlijke licht daartoe helemaal niets bij; sterker nog: dat moet tot een louter niets worden en zich van zichzelf ontdoen.

Met 'intellect' en 'het natuurlijke licht' doelt Eckhart op het natuurlijk kenvermogen dat, zoals ik eerder al aangaf, niet beperkt is tot het rationele denken alleen maar alle geestelijke activiteit omvat. Het ligt misschien nog het dichts ligt bij wat wij tegenwoordig het menselijk 'bewustzijn' noemen. De mens kan het mysterie dat we de naam God hebben gegeven niet begrijpen of ervaren, want begrijpen en ervaren doen we met ons bewustzijn, met dat wat we herkennen als het 'ik'. En juist dit 'ik', dat enkel iets kan begrijpen of ervaren in relatie tot zichzelf staat de oorspronkelijke eenheid – die elke relatie buitensluit – in de weg. Dit betekent dat als wij werkelijk aan die eenheid deelhebben en, zoals Eckhart dit noemt, 'God schouwen', wij ons hiervan niet bewust zijn. Wij kunnen ons hier niet bewust van zijn want du moment dat we beseffen dat we God ervaren, treden we weer in een verhouding of relatie tot God en zijn we de oorspronkelijke eenheid kwijt. Dat bedoelt Eckhart als hij in één van zijn preken zegt:

Want de mens moet in zichzelf één zijn en moet dat zoeken in zichzelf en in het ene en het verwerven in eenheid, dat wil zeggen: enkel God schouwen; en terugkomen betekent: weten en beseffen dat men God kent en weet.

De twee perspectieven waar Eckhart in zijn preken voortdurend mee jongleert zien we in deze passage heel duidelijk naar voren komen: het goddelijke perspectief dat in zichzelf één is (niet-reflexief), en het menselijk perspectief, waarin we alles in relatie tot het 'ik' ervaren en begrijpen (reflexief). 'Weten en beseffen dat men God kent en weet' wil zeggen dat we vanuit de niet-reflexieve eenheid – waarin geen sprake meer is van een 'ik' maar enkel van God – terugkeren naar het reflexieve 'ik' dat zich die eenheid nu bewust wordt, oftewel: beseft dat het eenheid ervaart. Dit noemt Eckhart 'terugkomen' omdat we met dit besef uit de eenheid c.q. God treden en terugkeren naar het menselijke perspectief, naar de concrete werkelijkheid.

Vergelijk het met een stuk muziek waarin je volkomen opgaat. Er is even geen ik, alleen nog maar de zinderende schoonheid van de klanken. Dan bedenkt je ineens wat een ongelofelijk mooie muziek dit is. Precies op het moment dat je dit beseft ben je niet meer volkomen aan het opgaan-in, maar creëer je een zekere afstand of verhouding ten opzichte van de muziek waardoor het een 'ervaring' voor je wordt – iets wat jij meemaakt en wat je nu bovendien binnen een bredere context van ervaringen kan plaatsen. Op vergelijkbare wijze is er in wat Eckhart de Godsschouw noemt geen sprake van 'eenwording', er is alleen nog maar God, en daarmee bedoelt Eckhart: zuivere eenheid. Nu is die eenheid niet statisch maar dynamisch van aard. En dit is essentieel bij Eckhart.

Naarmate de mens uit zijn reflexieve 'ik' treedt wordt God tegenwoordig. Keert de mens terug in zijn reflexiviteit, in zijn bewust-zijn, dan moet God weer uitreden. De tegenwoordigheid van God vindt dus niet buiten ons om plaats, maar valt er ook nooit mee samen. Er bestaat een dynamische, bipolaire spanning tussen het menselijke en het goddelijke die onoplosbaar is. Deze spanning heeft paradoxaal genoeg precies betrekking op wat Eckhart de Godsschouw noemt, want voor zover wij God schouwen – d.i.: één zijn met God – ligt dit, vanuit menselijk perspectief, altijd voor of achter ons.

Ontvankelijkheid als sleutel

Hoewel er geen weg, geen manier of mogelijkheid is om de goddelijke werkelijkheid bewust te ervaren, toch kunnen we deze wel in onszelf, ons bestaan, tot uitdrukking laten komen. Hoe? Niet zozeer door iets te doen maar juist door iets te laten, door volkomen leeg en ontvankelijk te zijn. Dat woordje ontvankelijkheid is bij Eckhart heel belangrijk. Haaks op de innerlijke ontvankelijkheid staat de geestelijke activiteit van het denken, ervaren, associëren, herinneren, verlangen, willen etc., kortom: het reflexieve, 'invulling-zoekende-en-gevende' ik. Want dat is waar we voortdurend mee bezig zijn: op voorhand invulling geven aan alles wat we op onze weg tegenkomen. Denk bijvoorbeeld aan die buurman of buurvrouw 'die altijd zoveel praat'; aan de 'worsteling' van het alweer in de file moeten staan; of aan de ingesloten gedachte dat je éerst dit of dat moet doen voordat je aan de dingen waar je werkelijke energie of vreugde bij ervaart kan toekomen. En ga zo maar door.

Ontvankelijk zijn betekent dat je dit op voorhand invulling-geven-aan loslaat of desnoods opschort. Het betekent dat je openstaat voor het onvoorziene, het nieuwe, dat wat groter is dan jijzelf bent en daarom ook niet met het eigen begrip-vermogen 'overzien' kan worden. Juist die openheid maakt pas dat je hier oog voor krijgt. Ontvankelijk zijn houdt dus een radicale omdraaiing in van de wijze waarop wij ons normaal gesproken verhouden tot de dingen: van een actieve, invulling gevende gerichtheid op, naar een passieve, open ontvankelijkheid voor. En precies dat is wat Eckhart met zijn preken en traktaten voortdurend beoogt: om onze normale, alledaagse waarneming, onze geconditioneerde manier van denken, ervaren en begrijpen los te weken (en soms zelfs radicaal af te breken) zodat we ontvankelijk worden voor het ondoorgroendelijke mysterie van de levende eenheid, die aan alle intenties, verlangens, beelden en onderscheid vooraf gaat en nu ongehinderd in ons kan doorbreken.

Deze 'geboorte' vindt eeuwig en onafgebroken in ons plaats zegt Eckhart, maar willen we die bewust ervaren dan kunnen we

wachten tot we een ons wegen. Wat we misschien wel kunnen ervaren zijn de gevolgen, de vruchten van die geboorte.

Leven zonder waarom

Een kind leeft niet, zoals men vaak zegt, in een magische - in de zin van een betover(en)de - werkelijkheid, maar in de werkelijkheid zoals die is: dynamisch, onbegrensd, één. Wij grote mensen zijn het die in een 'magische' wereld leven, een wereld van daar en hier, van vurige verlangens, ditjes en datjes, knagende irritaties, diepe ontroering, zich opstapelende rekeningen, schaamte en walging, volle agenda's, oud zeer en als klap op de vuurpijl: de dood. De wereld kortom, van het 'ik'.

Nu is het niet zo dat Eckhart wil dat we deze werkelijkheid de rug toekeren en letterlijk ons naar binnen richten, mediterend op de goddelijke eenheid en verlichting. De ethische/praktische dimensie van zijn mystiek is minstens zo belangrijk als de metafysische, en laat zien dat de concrete werkelijkheid zeker niet genegeerd mag worden ten behoeve van een contemplatieve en door stille behaaglijkheid omgeven eenheid met God. We hoeven maar naar een kind te kijken om te weten dat leven vanuit eenheid en onbevangenheid de concrete werkelijkheid niet in de weg staat maar deze juist openbreekt. En precies hier komen we weer op het spoor van de eenvoud die aan Eckharts mystieke denken ten grondslag ligt.

Eenvoud wil zeggen: op een open en onbevangen wijze zijn en handelen, zonder er iets specifiek van te verlangen of verwachten, zonder hierin iets voor jezelf te beogen, maar gewoon, zonder waarom. Leven zonder waarom betekent niet dat je geen voorstellingen, verlangens of doelen meer hebt, maar dat de fixatie op al deze dingen achterwege blijft. Je wordt er niet door in beslag genomen en legt zelf ook geen beslag op de mensen en dingen om je heen. Je bent bij de dingen, niet in de dingen. Dit is ook wat de 20e-eeuwse filosoof Martin Heidegger heel mooi verwoordt als het 'laten zijn van het zijnde'. Laten zijn van het zijnde houdt geenszins in dat je onverschillig bent ten opzichte van de concrete wereld. Het betekent niet dat je je van die wereld verwijderd maar juist dat je je opent voor de mogelijkheid om de mensen en de dingen werkelijk nabij te zijn. Ook bij Eckhart komt de beweging 'naar binnen toe' uiteindelijk niet aan op een loslaten (van je verlangens en fixaties etc.) in de zin van 'verwijdering' maar op een zijn-laten. 'Laat God God in je zijn', zegt Eckhart.

Tja, en wat dan? De vraag wat het nut is van zo'n levenswijze, en of je hier zelf al dan niet iets van merkt, doet er dan eigenlijk niet meer echt toe. Behalve dat je omgeving er wellicht de vruchten van plukt.

Noot

Vertaald door C.O. Jellema (2010). Meister Eckhart, Over God wil ik Zwijgen Preken & Traktaten, Historische uitgeverij, Groningen. pr. 5, 4, 34 en 7. Alle citaten in dit artikel zijn afkomstig uit deze uitgave.

Welmoed Vlieger (1976): Heeft 'Wetenschap van Godsdienst en Levensbeschouwing' en Wijsbegeerte gestudeerd aan de Universiteit van Amsterdam, waarin zij zich specialiseerde in het werk en denken van Meister Eckhart. Naast haar werkzaamheden als freelance docent, publicist en voorganger geeft Welmoed regelmatig lezingen en workshops over Meister Eckhart. Meer informatie: www.welmoedvlieger.nl

Waarvoor hebben we guru's en groepen eigenlijk nodig?

Een reactie op Valkuilen en Afgronden, door Karel Wellinghoff — Piet Ransijn

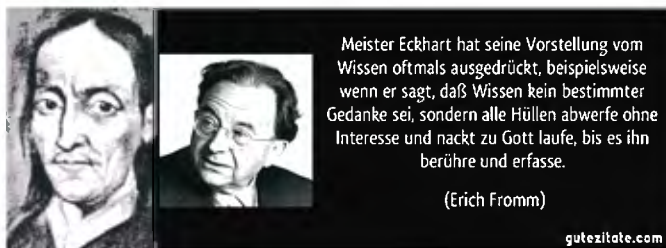
“We worden bewuster, vooral ook kritischer. We zitten niet meer zo te wachten op een goeroe of meester die ons de weg wijst. We gaan naar binnen, gaan onze eigen-wijze weg”. Zowel Karel Wellinghoff in het artikel ‘Valkuilen en afgronden’ (Reflectie, nr. 3, 2015) als bovenstaande opmerkingen van Aat-Lambert de Kwant (Reflectie, nr 3, 2015 en nr 4, 2014 in zijn boekbespreking van Eben Alexander, Een kaart van de hemel) wekten in mij deze reactie.

*Een groep is buiten ons
en raakt ons binnenin
Maar ouders en gezin
zijn immer binnenin*

*In de liefde binnenin
de vrede van de heer
is er geen binnen
en geen buiten meer*

Nodig?

We kunnen ons afvragen in hoeverre wij guru's en groepen nodig hebben. Als sociale wezens hebben we groepen nodig om te overleven. Maar zijn spirituele groepen en guru's nodig om geestelijk te overleven? Of kunnen ze ook leiden tot (ver)bindingen en afhankelijkheid in plaats van de vaak vurig verlangde bevrijding en verlichting? Dient een groep niet bij te dragen tot persoonlijke ontplooiing of zelfrealisatie in plaats van onzelfstandigheid? Dit is een belangrijk thema in het werk van psycholoog Erich Fromm, maar ook bij vele anderen en zeker ook in ons eigen leven.

*Meister Eckhart en Erich Fromm
benadrukken zelfstandigheid bij spiritualiteit*

Meister Eckhart

In een dichterlijke tekst van Meister Eckhart uit een boek van Erich Fromm staat:

“Dat ik leef, heb ik gemeen met alle levende wezens. Dat ik een ziel heb en kan denken en voelen heb ik gemeen met engelen en andere wezens, zegt hij. ‘Maar dat ik ‘Ik’ ben, is van mij en niemand anders. Behalve voor zover ik met U één ben.”

We zijn uniek als individueel persoon, die één met God kan zijn. Of de grond van ons bestaan, als we het woord God en associaties daarmee willen vermijden. Is (daarvoor) een groep of spirituele eraar nodig of dien je die achter je te laten om tot die eenheid te geraken? Kun je deze eenheid ook bereiken in een groep en met een guru? Dus een soort ‘mariage à trois’, driehoeksverhouding of ‘groepsmystiek’? ⁽¹⁾

Je eigen gang gaan

Groepen voldoen aan behoeften aan geborgenheid, sociaal contact en erkenning, zie de piramide van Maslow. Maar die-

nen wij niet vooral zelf te voorzien in de behoefte aan zelfverwerkelijking? Is de ervaring van eenwording, een ‘allerindividueelste beleving’ of is het een samen zijn? ⁽²⁾. Is daarvoor een groep nodig, naast wat we als sociaal en geestelijk wezen van anderen hebben meegekregen? Mijn studie in sociale wetenschappen en zeer leerzame ervaringen met guru's en groepen leren mij dat sociale relaties noodzakelijk zijn, maar bij (ver)bindingen met guru's en spirituele groepen is dat niet zo duidelijk. Wellinghoff en Fromm wijzen op valkuilen. Leraren en groepen kunnen inspirerend zijn maar ook bindend. Grote leraren vermijden binding en stimuleren zelfstandigheid, je eigen kracht. Bovendien zijn er individuele verschillen, ook in ontwikkelingsfasen. Er zijn bijv. individualisten' en 'groeps-mensen' in allerlei gradaties. Bij genoemde basisbehoeften zijn anderen nodig. Maar hoe zit dat bij de fase van zelfrealisatie? Iemand zei eens: 'Jij gaat altijd je eigen gang'. Verwonderd was mijn antwoord: 'Wiens gang anders?' Een ieder heeft zijn eigen weg. Vaak trekken we samen op. Maar staan wij uiteindelijk niet alleen voor God, of onze bestaansgrond? En kijken wij niet alleen in de grondeloze afgrond?

Kan een samenleving zonder religie? Kun je je eigen zelfverwerkelijking bewerkstelligen?

Interessante vragen die hiermee samenhangen zijn: of samenlevingen kunnen blijven voortbestaan zonder vorm van religie of spiritualiteit, zoals in de ons bekende samenlevingen. En of een mens zelf zijn eigen zaligheid en zelfrealisatie kan bewerkstelligen of daarvoor zoiets als 'genade', hetzij van God of een guru, nodig heeft, 'Genade' is hier bedoeld als een soort innerlijke kracht of inspiratie, die bovenpersoonlijk aanvoelt, niet van het 'ik', en die door velen als heel reëel wordt ervaren en beschreven. Bijv. door Eben Alexander in bovengenoemde boekbespreking door Aat-Lambert de Kwant.

Als religie of spiritualiteit en genade nodig zouden zijn, dan hoeft dit niet te betekenen dat dat guru's en spirituele groepsbindingen nodig zijn. Er zijn ook seculiere religies, zoals humanisme en socialisme of de religie van de mensheid van Durkheim, Comte en Saint-Simon, grondlegger van de sociologie en het socialisme. *Le nouveau Christianisme* was zijn laatste boek. *“Godsdienst kan niet onder gaan, kan slechts omgevormd worden”*, waren de laatste woorden ⁽³⁾. Zo bieden leraren nieuwe vormen of vinden oude vormen overbodig.

Krishnamurti

De eerste (verlichte) guru die ik van dichtbij zag, was Krishnamurti, in een bijeenkomst voor jongeren. Er ging een uitstraling van hem uit. Hij vond groepen en guru's niet nodig, meditatie evenmin. *‘Be aware’*: zonder meditatie en guru's kun je je bewust worden van een (meer) verlicht bewustzijn. Zo begreep ik hem, zonder hem tekort te willen doen. Ondanks zijn

Bekende Indiase wereldleraren: Ramakrishna, Vivekananda, Ramana Maharishi, Krishnamurti, Yogananda, Maharishi Mahesh Yogi. Zij stelden zich niet op als persoonlijke guru's maar leerden yoga en meditatie methoden, inzicht en zelfreflectie die zelfstandigheid bevorderen

uitstraling en overtuigingskracht, was ik het niet helemaal met hem eens. Waarom niet?

Mediteren en de innerlijke leraar

Met reserve naar guru's en nadruk op eigen ervaring en onderzoek, kun je toch veel van een leraar leren, bijv. mediteren. Mijn meditatie-ervaring was overtuigender dan wat Krishnamurti daarover zei. Voor ik hem tegenkwam had ik mijn innerlijke guru, mijn innerlijke bewustzijn, ontmoet, door te leren mediteren via een leraar. Om mediteren te leren, was een leraar nodig. Maar het is niet nodig om een (ver)binding met hem aan te gaan. Mediteren kan dienen en helpen bij het contact met de innerlijke leraar.

Mijn meditatielerares stelde zich allerm minst op als guru. Zij had wel een guru. Haar hartelijkheid trof mij. Er was niets te zien wat leek op waar Wellinghoff voor waarschuwt. Ik leerde mediteren en merkte dat het werkte, beter dan andere vormen van meditatie die ik had uitgetoetst. Het gaf momenten van wat 'zuiver bewustzijn' wordt genoemd, vrij van gedachten, innerlijke vrede. Later kreeg ik een Bhagavad Gita, waarin dat wordt beschreven.⁽⁴⁾

Daar staat ook dat ieder zijn eigen levenwag en levenstaak heeft, niet die van een ander. Respect voor de leraar, een onderzoekende houding en dienstbaarheid worden aanbevolen. Volgzaamheid wordt niet genoemd. 'Be aware' is veelzeggend als richtlijn. De rol van volgelinge dient een leraar niet echt, gaf Krishnamurti al aan. De leraar kan zijn verlichte bewustzijn niet overdragen door dit weer te geven.

"Het lot van iedere leraar is dat hij spreekt van zijn niveau van bewustzijn, terwijl zijn volgelingen de boodschap alleen op hun niveau kunnen begrijpen. De kloof tussen de leer en het begrijpen ervan groeit met de tijd. (...) De toestand van de leraar kan niet de weg worden van de zoekende, net zomin als de beschrijving van een bestemming de weg erheen kan vervangen," schrijft Maharishi Mahesh Yogi in zijn voorwoord tot de Bhagavad Gita. Hij relateert zo de invloed van de leraar. Grote leraren werden verlicht zonder leraar, zoals Krishnamurti en Ramana Maharshi.⁽⁵⁾

Leerlingen zaten vroeger 'aan de voeten van de meester'. Jezus draaide de rollen om door bij zijn leerlingen de voeten te wassen. Gelouterd door zijn lering zette hij hen 'op eigen benen'. De kloof tussen leraar en leerling, tussen de leer en het begrip ervan zien we ook in het Christendom.

Ouders als eerste leraren

Respect voor kennis en leraren is geen volgzaamheid. In mijn kamer hingen posters van leermeester(s). Mijn moeder zei: "Je

lijkt meer te geven om die man dan van je vader en moeder". Dat raakte mij. Als antwoord zette ik een foto van mijn ouders onder die van de leraar. Die foto nam ik later mee op reis.

Ouders zijn de eerste leraren. 'Zie je ouders als God', zeggen Indiase geschriften, aldus Maharishi Mahesh Yogi. Toen ik het over mijn ouders had, gaf hij mij ooit als veelzeggend gebaar een bloem en zei: "Give this flower to your father and your mother is included in your father for I count them as one."

Er zijn guru's bij wie leerlingen andere namen krijgen dan hun ouders gaven. Zo'n naam kan bedoeld zijn om de 'spirituele identiteit' te versterken en de eerdere identiteit of het ego te verminderen en voor zover mogelijk te vervangen door een 'spirituele' identiteit. Dit kan echter een nieuw soort (groeps)identiteit geven en een verbinding met de guru en de groep waar die naam geldt.⁽⁶⁾

Dat lijkt lood om oud ijzer, hoewel lood bestendiger is dan ijzer, net als de oorspronkelijke identiteit. Onze oorspronkelijke namen zijn rechtsgeldig gezien onvervangbaar. Een andere naam kan onze naam en identiteit en de band met ouders en familie niet vervangen, maar lijkt een nieuwe identificatie en groepsbinding toe te voegen.

Contact met de leraar kan zeer inspirerend zijn en vraagt volgens de Bhagavad Gita⁽⁴⁾ alertheid en een onderzoekende, dienstbare houding, die met oplettendheid en toewijding gepaard gaat. Volgzaamheid wordt niet genoemd. Een journalist vroeg ooit aan Maharishi, "Hoeveel volgelingen heeft u?" Het antwoord was: "Ik heb geen volgelingen. Iedereen volgt zijn eigen vooruitgang." Dienstbaarheid, oplettendheid en toewijding zien we volgens hem evenzeer in de relatie tussen man en vrouw en kinderen in gezinsverband. Zijn meditatiemethode is bedoeld voor de 'householder', niet voor monniken rond een leraar. Bij de 'householder' gaat het om zorg en toewijding voor het gezin.⁽⁷⁾

De invloed van familie(patronen) heeft grote invloed en wordt overgeërfd, blijkt o.m. uit het werk van de ex-priester-antropoloog en psychotherapeut Bert Hellinger. Dit verandert weinig door naamsverandering. Een andere naam betekent geen isolatie van familie, zoals genoemd door Wellinghoff, maar benadrukt wel een andere groepsband en identiteit dan de oorspronkelijke familienaam en familieband.

Kinderen als leraren

Op het 'spirituele pad' van het 'geestelijk leven' wilde ik zoveel als te combineren was voeling houden met thuis. Later besepte ik als vader dat gezin en kinderen voor gaan. Leraarschap en ander 'bevlogen' werk diende om hen te onderhouden. De kinderen zijn ook je 'leraren', van wie je veel kunt le-

ren. De kunst is 'geestelijk leven' te combineren met gezinsleven en met het hele leven, zonder te gaan zweven en geaard te blijven. Uiteindelijk gaat het om overgave, schrijft Wellinghoff, en is het leven 'pro deo'.

Vrijheid

Mediteren vraagt geen lidmaatschap, geen persoonlijke band met een guru, geen andere naam, alleen een korte cursus. Vrijheid is naast effectiviteit één van mijn criteria bij de keuze van wegen en methoden. Persoonlijk contact kan een meerwaarde hebben. Het ging mij om waarneembaar effect en vrijheid van groepsbindingen. Daar had ik als 'vrije boer' het land aan. Ik had afstand genomen van de RK Kerk, van priesters als middelaars tussen God en mens en van principes als 'buiten de kerk geen heil'. Humanisme, protestantisme en andere (oosterse) religies hebben een meer individuele spirituele visie. Het gaat mij om een combinatie van individuele vrijheid en zelfverwerkelijking met sociale betrokkenheid, die vanouds kenmerkend is voor het christendom, maar ook voor andere religies. Methoden zoals meditatie die je zelf kunt beoefenen, lijken mij nodig, maar groepen en (ver)bindingen met guru's niet per se. Contact met geestverwanten en leraren kan stimulerend zijn, maar niet altijd noodzakelijk en kan leiden tot 'groupthink' in plaats van zelfstandig denken en zelfverwerkelijking. Groepen kunnen gezamenlijke denkbeelden en gevoelens versterken. Dat geldt voor verheffende en spirituele gevoelens van medemenselijkheid maar ook voor (groeps)agressie e.d., aldus Durkheim, de socioloog van het collectieve bewustzijn ⁽¹⁾.

In hun boek *Gevangen door het ego* schrijven Bloem en Komen ⁽²⁾ dat in spirituele groepen vaak hiërarchische relaties ontstaan, verering van de leraar en 'spirituele arrogantie', ook wel spiritueel egoïsme genoemd, zie mijn artikel in vorig nummer. Hierdoor wordt het ego versterkt in plaats van verminderd, zoals de bedoeling was, en leiders kunnen heel bepalend zijn. "Mensen die in hun ego zitten hebben leiders en functies nodig. (...) Scholen, bewegingen en cursussen hebben als doel de vorming van de persoonlijkheid. (...) Daar is niets mis mee, alleen is het een nogal omslachtige weg en lang niet voor iedereen geschikt. Zonder goede begeleiding kunnen mensen beschadigd raken. (...) Het ego verkleint niet door eindeloze oefeningen, integendeel." Mensen worden zich veeleer bewust van hun (spirituele) essentie als ze 'leren voelen wat in hen is', dus bewust waarnemen. 'Be aware'. Behalve voor de leerlingen zijn "de valkuilen op de weg van een spirituele leraar enorm groot [...om] zonder egogelateerd machtsvertoon zijn inzichten met andere mensen te delen... in eenvoud en wijsheid...".

Bindingen en bevindingen met leraren

(Ver)bindingen met leraren hebben een keerzijde, zoals Wellinghoff opmerkt. Een bevriende psycholoog legde mij uit dat er onbewust energetische (ver)bindingen met leraren kunnen zijn, die onze vrijheid kunnen beïnvloeden. Ook guru's hebben ego's. Maharishi sprak van 'layshavidya': resten van onwetendheid. Deze kunnen bewust en/of onbewust worden verbonden met volgelingen en de zelfstandigheid niet altijd ten goede komen. Dat geldt ook voor therapeuten en dit vraagt alertheid: 'be aware'. De binding gaat meestal meer uit van de leerling dan van de leraar, maar kan wederzijds zijn. In hun boek *The Guru Papers: Masks of Authoritarian Power* waar-

schuwen Joel Kramer en Diana Alstad op een onthullende, misschien wat overdreven wijze voor hiërarchische afhankelijkheidsrelaties. De relatie met een guru is het voorbeeld.

Psycholoog Erich Fromm ⁽³⁾ en anderen, zoals Krishnamurti, benadrukken het belang van zelfstandigheid, juist in groepsverband, om te voorkomen dat groepsbindingen leiden tot afhankelijkheid en onze ontwikkeling belemmeren. Intieme persoonlijke relaties en liefdesrelaties achten Fromm, Amma, Maharishi en vele anderen belangrijk voor persoonlijke groei. Wellinghoff adviseert op te letten bij groepen die een tendens tonen je te isoleren van familie en vrienden.

Veel leraren gaan geen bindingen aan, laten je vrij je eigen weg te volgen en ondersteunen daarbij of bieden ondersteunende methoden. Naast genoemde leraren zijn hier Amma, de omarmende moeder, Mother Meera, Braco uit Kroatië te noemen. Zij kijken je aan of raken je even (aan) en laten je vrij. 'Heb lief en doe dan wat je wilt, Ama et quod vis fac', was de lijfspreuk van Augustinus. Iedereen heeft zijn eigen weg te gaan, samen met zijn medemensen, bloedverwanten en geestverwanten.

Van links naar rechts: Mother Meera, Amma: Mata amrit-anandamayi en Braco. Amma en Mother Meera hebben geen guru gehad ⁽¹⁰⁾. Braco wilde geen leraar en geen leer, maar heeft het werk van zijn leraar overgenomen en voortgezet. Mother Meera en Braco spreken niet. Zij dragen een innerlijke stilte en helende vrede uit.

Noten

- 1 - De socioloog Sorokin heeft het over 'mystiek integralisme'. Maar dit betreft een sterke familie-achtige groepscohesie in een soort mystieke verbondenheid. Zie zijn studie *Social and Cultural Dynamics*. Ook de socioloog Emile Durkheim beschrijft vormen van sociale mystiek in *The Elementary Forms of the Religious Life*. Hij definieert het religieuze in termen van het sociale en de samenleving als een soort Godheid en de oorsprong van het godsbegrip. Zonder samenleving geen religie en zonder religie geen samenleving, daar kwam het op neer. Zie *Civis Mundi*, nr 31.
- 2 - 'De allerindividueelste expressie van de allerindividueelste emotie' (gevoel of intuïtie), zou dichter Herman Gorter hebben gezegd volgens mijn leraar Nederlands.
- 3 - B C van Houten, 'Saint-Simon en Comte', in Hoofdfiguren van de sociologie, Utrecht, Aula, 1976. Zie mijn artikelen over Durkheim en het religieuze socialisme van Saint-Simon, *Civis Mundi* nr 31, gebaseerd op Emile Durkheim, *Socialism and Saint-Simon*. New York, Collier, 1962. Ook bij de dichters Herman Gorter en Henriëtte Roland Holst vinden we een meer spiritueel geïnspireerd socialisme dan in wat tegenwoordig voor socialisme doorgaat.
- 4 - Met meditatie wordt hier Transcendente Meditatie bedoeld, geen visualisatie, concentratie of contemplatie of overdenken, maar voorbij gaan, transcenderen of verstilling van het

- denken. Zie Maharishi Mahesh Yogi, Bhagavad Gita. Den Haag MIU Pers, 1979 of Penguin Books, 1969, voorwoord, p 11, 12, III-34 "Je eigen dharma (levenstaak) is beter dan het dharma van een ander, dat riskant kan zijn" en IV-34: over respect, herhaald onderzoek en dienstbaarheid.
- 5 - David Godman, Red., *The Teachings of Ramana Maharshi*. Spiritueel leraar Hans Laurentius kreeg door het lezen van teksten van Ramana verlichtingservaringen. Zo kan het ook. Zie zijn boeken *Zelfrealisatie* en *De vreugde van verlichting*.
 - 6 - Het lijkt op religieuzen die een andere naam krijgen. Mijn oudoom Ome Jan-van-de-Missie heette Broeder Gerardus. Mijn aangetrouwde tante zuster Julitta heette Ardina Verwegen, Oudtantes die zuster waren, kregen andere namen. Oudooms die priester waren, hadden geen andere naam. Ook in India krijgen monnikken andere namen.
 - 7 - De veelzijdige geleerde, theoloog en mysticus Swedenborg benadrukte in 1768, afwijkend van de tijdgeest, reeds het huwelijk als diepe spirituele band in zijn boek over het huwelijk (De conjugio). De Bhagavad Gita (1-38 e.v.) benadrukt het belang van familiedharma, plichten voor instandhouding van de familie. Indiase geschriften zoals het Wetboek van Manu onderscheiden vier levensstadia. 1. student of leerling, brahmachari, 2. huisvader of moeder, householder, grihasta, 3. woudkluisenaar, vanaprasta, nadat het gezin is opgegroeid, 'when he sees the son of his son'. De vrouw ging vaak mee, 4. sannyasin, vrij van de wereld. In traditionele samengestelde families hebben de grootouders een belangrijke opvoedende taak en zorgen voor hun kleinkinderen, zoals in onze samenleving vaak gebeurt. In het 2e stadium ondersteunt de 'householder' de andere drie stadia "[Hij] dient de vrouw te eren en haar en zijn kinderen te beschermen", hoewel de actualiteit vaak anders is. Zie W T De Bary Ed., *Sources of Indian Tradition*, New York Columbia Univ. Press, p 223-30 en H.J. Störig, *Geschiedenis van de filosofie*, Utrecht, Spectrum, 1962, deel 1, p 40.
 - 8 - Helena Bloem en Hans Komen, *Gevangen door het ego*. Uitg. Quist, Leidschendam, p 187 e.v.
 - 9 - Erich Fromm, *De angst voor vrijheid*; Marx, Freud en vrijheid; *De zelfstandige mens*; *De gezonde samenleving*; *Liefhebben: een kunst, een kunde*; *Gij zult zijn als goden*.
 - 10 - Amritatma Chaitanya, red., *Amma, Mata Amritanandamayi Mayi: Leven en leer van een Indiase wijze van deze tijd*, Amersfoort, Uitg. Kwintessens, 1994; Adilakshmi, Moeder Meera, Dornburg-Thalheim, 1987, 2014

Piet Ransijn (1949):

Geboren op een boerderij te IJpendam (N-H). Studeerde westerse en niet-westerse sociologie en filosofie. Was medeoprichter van de Students' International Meditation Society SIMS Nederland (1971-1979), een afdeling van de 'TM Beweging'. Schreef het boek *Bewustzijn als Bewapening* en een proefschrift in India over collectief bewustzijn (1984, Jaipur, India). Studeerde theologie bij de R-K godsdienstlerarenopleiding en was enkele jaren leraar levensbeschouwing en maatschappijleer. Medeoprichter en onderwijsadviseur van een landelijk onderwijsprogramma over sociaal-emotionele vaardigheden: *Leefstijl voor jongeren* (1989-2008). Parttime docent in sociologie en keuzemodulen over onder meer bewustwording en intuïtie aan de Christelijke Hogeschool Windesheim te Zwolle (1993-2014). Schreef vele gedichten en artikelen over o.m. kwantumfysica, en bewustzijn, de medische industrie en leven na de dood in het internettijdschrift voor cultuur en politiek *Civis Mundi* (2014-2015, nr 24-34), zie www.civismundi.nl. Hoofdt thema is dat wetenschap het leven geen zin kan verlenen en aanvulling nodig heeft van filosofie, religie en (dicht)kunst.

* * *

Boekaankondigingen (2)

Drs. Donna van der Steeg: *Transformatie. Met speelse thema's Donna Cursussen en Workshops 2013*

In dit boek staat zoals de titel aan geeft transformatie centraal. Het bevat een aantal kernachtige inzichten om het leven op een nieuwe manier te benaderen. Het proces van continue verandering waar we allemaal toe uitgedaagd worden, hoeft niet zwaarwichtig te zijn, maar het speelse mag daarin een plaats hebben. Door een zekere luchthartigheid ontstaat ontspanning en dat bevordert het transformatieproces juist.

Ethan Nichtern: *Naar huis. Boeddhistische levenskunst Ten Have 2015*

Naar huis van gaat over je thuis voelen: waar, wanneer en hoe voel je je thuis? En over hoe je omgaat met gevoelens van angst, eenzaamheid en onveiligheid. Zulke gevoelens willen wij verlichten. Dat diepe verlangen hoort bij ons mens-zijn. Nichtern laat zien hoe het boeddhisme ons daarbij kan helpen. In zijn woorden: hoe kunnen we leren niet alleen thuis te zijn, maar ons ook thuis te voelen, bij onszelf, in relatie tot anderen en in de wereld. Naar huis is behalve een boek over levenskunst ook een heldere inleiding in de boeddhistische psychologie.

Daan Fousert: *Stemmen van verre. Een spirituele roman over het leven van Alhrick David Ackerley & Emma Saige. Elikser 2015*

Spirituele roman over tweelingzielen Alhrick David Ackerley & Emma Saige en hun lange weg naar liefde. Een mooi geschreven boek dat het leven beschrijft van twee personen die elkaar 'toevallig' tegenkomen. De ervaringen van Daan met mensen en zijn eigen zoektocht op het gebied van spiritualiteit, heeft hij weten om te zetten in deze indringende roman. Pakkende dialogen en psychologische typeringen kenmerken zijn schrijfstijl. Daarnaast is hij een goed verteller.

Jeanette Bunnik: *Het licht van de ziel in het perspectief van de Akasha Kronieken. Het menselijk lijden in het perspectief van de Akasha kronieken. Tattwa 2015*

Bunnik schrijft in dit boek helder en herkenbaar over haar eigen ervaringen met een langdurige ernstige ziekte. Haar jarenlange zoektocht naar genezing en naar het waarom en waartoe van dit 'zinloze' lijden leidde uiteindelijk tot een diepgaand contact met de Akasha Kronieken. In haar verbinding met de Akasha Kronieken, ontving de auteur niet alleen inzicht in de achtergronden van haar ziek-zijn en verlichting van haar pijn maar ook een diep contact met haar ziel en de bron van alle leven en de aardse werkelijkheid.

Raul de Haan: *Tot jezelf komen. Meditatietechnieken rond elf thema's. Tatwa 2015*

Dit boek is een cursus in meditatietechnieken. Elk hoofdstuk van dit boek vormt een sessie rond een bepaald thema. Als extraatje is er een cd bijgesloten waarop de schrijver één meditatie per sessie heeft ingesproken.

Jules van der Veldt: *Waarachtig leven. Elikser 2015*

Van der Veldt ontvangt al vele jaren teksten vanuit het grote wetende veld. Deze ontvangen inspiraties zet hij op internet. De teksten die in dit boek zijn gebundeld, vormen samen een eenheid, een soort universele waarheid voor deze tijd. ||

Aankondiging: Studiedag Divine Surprise Herontdek de verloren vrouw van de Bijbel: Vrouwe Wijsheid

Georganiseerd door Academie PanSophia

Dr. Margaret Barker

is ondanks haar drukke onderzoeks- en internationale lezingenprogramma voor de vierde keer bereid gevonden voor Academie Pansophia naar Nederland te komen. Op zaterdag 9 april zal zij de nieuwste vondsten en feiten over *Vrouwe Wijsheid* aan ons over dragen.

De voertaal. Zij spreekt in het Engels maar is in staat dit langzaam en duidelijk te doen. Dus ook voor de mensen die het Engels minder machtig zijn, is de studiedag goed te volgen, zo leren de ervaringen uit 2012, 2013 en 2014.

Over de spreker dr. Margaret Barker - Oudtestamentica, specialiste in archaisch Hebreeuws en auteur van 17 boeken en vele artikelen. Zij is de stichter van de Temple Studies Group in Engeland. In 2012 schreef zij haar voorlaatste boek *The Mother of the Lord. The Lady of the Temple* deel 1. Momenteel werkt zij aan deel 2 in deze serie: *The Mother of the Lord. The Lady of the Church*. Bij dit onderzoek komt veel nieuw materiaal over Wijsheid vrij. Hierover zal zij in de lezingen berichten. Zie 'www.margaretbarker.com'

Datum: zaterdag 9 april 2016 van 10.00 – 16.00u. Zaal open vanaf 9.15u

Plaats: Paaskerk te Baarn, Oude Utrechtseweg 6. 3743 KN Baarn tel 035-5426920

De kerk is zowel met de auto als met het openbaar vervoer goed bereikbaar: met de auto in 5 minuten vanaf de A1 en A27. Met openbaar vervoer is het NS station op 5 minuten loopafstand. In de prachtige en sfeervolle tempel-kerk zijn stoelen en banken volop aanwezig. Er is ruimte voor maximaal 300 mensen.

Kosten: € 40,- inclusief koffie en thee

€ 20,- voor studenten en minima.

Neem contact op met de organisatie in geval dat ook het minimale bedrag een last is.

Programma

09.15 - 10.00 aankomst en inschrijving

10.00 - 11.15 eerste lezing met vragenronde

11.15 - 11.45 pauze met koffie en thee

11.45 - 13.00 tweede lezing met vragenronde

13.00 - 14.00 pauze en lunch

14.00 - 15.15 derde lezing met vragenronde

15.15 - 16.00 Margaret Barker in gesprek met de zaal

Handout: van elke lezing zal een handout beschikbaar zijn.

Dagbegeleiding door dr. Annine E.G. van der Meer, Godsdiensthistorica, theologe en specialiste in het vrouwelijk symbolisme. Zij is de auteur van acht boeken en diverse artikelen. Zij is de stichter en voorzitter van Academie PanSophia. Zie: 'www.annine-pansophia.nl'

* * *

*

Nieuwe uitgever: Edicola Publishing B.V. BRES-boekenfonds

Na het overnemen van BRES Magazine van VBK/AnkhHermes besloten Emy ten Seldam en Aernoud Oosterholt, uitgever Edicola Publishing, een stap verder te gaan. Uitgever Aernoud Oosterholt besloot een nieuw fonds met spirituele boeken op te zetten. Dat past volgens Emy ten Seldam, hoofdredacteur BRES Magazine, heel goed in het verlengde van BRES, het oudste magazine over bewustzijn en tevens imprint van Edicola.

"Het leek ons een goed idee om dat met elkaar te combineren," vertelt Ten Seldam. "Met boeken die passen bij het tijdschrift krijgt het geheel een betere positie op de markt." Ten

Seldam heeft al veel ervaring in het boekenvak door haar werk als uitgever bij Ankh-Hermes in Deventer en als BRES-hoofdredactrice heeft zij veel kennis van spirituele onderwerpen. "Ik heb al heel vaak boeken in handen gehad waarbij ik echt dacht: "Dit wil ik uitgeven.""

Uitgeverij Edicola regelt de abonnementen, het drukwerk, de distributie en verkoop van BRES Magazine en de boeken van het BRES-fonds. Ten Seldam houdt zich vooral met de redactie van BRES en het fonds bezig.

* * *

